

DOMOLJUB

Izhaaja vsak četrtok. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezno številko se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 22.

V Ljubljani, dne 4. junija 1915.

Leto XXVIII.

Odpovedana zvezna pogodba.

Laška nezvestoba je grda, odurna reč. Kralj je podpisal dne 5. decembra 1912 iznova zvezno pogodbo z našo državo in sicer do 8. julija 1920. V pogodbi stoji, da se sme samo eno leto pred tem časom odpovedati. Moška beseda, kraljev podpis je zdaj prelomljen: laška vlada je naznanila naši, da zveze več ne pripozna, in Lah! so se zvezali s Francozi, Rusi in Angleži proti nam. Že to, da ob začetku vojske prvič, ko se je imela izkazati zveza, Lah! niso prišli nam na pomoč, je bilo izdajalsko. To, kar so zdaj naredili je pa odpoved vsemu poštenju. Naši sovražniki si med seboj drže besedo, Lah je pa skočil na 33letnega zaveznika z nesramno predrznostjo, ki se ne boji nobene, tudi najgrše laži. Zdaj, potem, ko teče že šesteti mesec, kar je naša država Srbiji poslala po zverinskem sarajevskem umoru svoje zahteve, pravijo, da so bile te zahteve nevarne za Lahe, nasprotno pogodbi, in da je zavoljo njih pogodba ob vsako veljavo. Ko se je vojska začela, je pa laška vlada sporočila, da bo premišljevala, kako bi mogla svojima zaveznicama prijateljski koristiti. Ravno tako nesramno pa je, da je v zbornici in v senatu dne 20. in 21. maja ministrski predsednik govoril, kako je Avstrija Lahe zatirala. O ti reči vemo mi dolgo povest. In ta je ravno nasprotna. Lahom na ljubo so se Slovenci in Hrvatje na Primorskem ločili v tri pokrajine; Lahom v korist so se izdelali volivni redi: Slovenec nima v tržaškem mestu nobene mestne šole, v Istri ga laški deželni odbor odvira in laški oderuhi skubejo, na Gorškem, kjer je Slovencev nad dve tret-

jini, — (tudi v Istri je Slovanov dve tretjini), — se tako vaga, da Slovenec nikoli ne more do večine v deželnem zboru. Lah je imel pri nas vse; edino prizadevanju in hudim bojem naših poslancev se je posrečilo, da ni dobil svojega vseučilišča v Trstu. Ko bi bili mi tako zatirani kakor so bili Lah! pri nas, na našo škodo!

Cemu te laži? Jasno je kot beli dan, da je Lah potegnil z našimi sovražniki, ker so mu ti zagotovili, da so zadovoljni s tem, da dobi Laška od Avstrije Južne Tirole do Brennerja, Trst, Istro, Reko, hrvatsko in dalmatinsko obrežje do reke Narente, da ima popolno prostost v Jadranskem morju, da obdrži Valono in si prilasti južno Albanijo, da pri razdelitvi Turčije dobi primeren del, da v Tripolisu na vzhodu in zahodu razširi nekoliko meje, in da mu med vojsko pomaga Anglež z denarjem. Hudo so odprli usta. Našo državo bi potemtakem popolnoma odtrgali od morja, ker je južna Dalmacija od Narente namenjena Srbom; s tem bi jo gospodarsko uničili, obenem pa razbili naš narod. Tisti, ki so pomagali delati zedinjeno Italijo, si gotovo niso mislili, da bo dobila tak neznanski apetit v tako kratkem času. Francozi so najprej pomagali, da se je večji del Italije združil pod kraljem iz savojske družine; Benečija je padla od Avstrije, ko so nas Prusi premagali l. 1866; papežu so pa iztrgali Rim in vso njegovo državico l. 1870., ko so Nemci nabili Francoze, ki takrat tega ne bi bili pustili. Brez pomoči Prusov in sploh sedanje nemške države bi zedinjene Italije še ne bilo. Ta jim hoče zdaj hvalno vrniti s tem, da gre v vojsko proti njim. Pri slabi reči pomagati ni dobro in se prej ali slej maščuje. Zdaj celo protestantovski Nemci poudarjajo, da bi moral biti papež prost. Edini, ki

more posredovati mir, je sv. oče. Amerika se je izkazala za nasprotnico Nemčije in stoji ob strani Angležev; zato predsednik Zveznih držav ni več sposoben za posredovanje. Ravno zdaj, ko je potreba samostojnega, neodvisnega papeža največja, je pa njegovo jetništvo najbolj razvidno. Svobodno občevanje s svetom mu bo v vojski zabranjeno, zastopniki Avstrije in Nemčije pri njem morajo ven, načelniki cerkvenih redov, ki so pri nas ali v Nemčiji doma, morajo oditi, cerkvene ustanove — med njimi tudi hrvaška sv. Jeronima — so v nevarnosti. Zdaj naj govore tisti, kateri so se tolikrat norčevali iz tožba papežev od Pija IX. sem, da so v jetništvu. Zdaj ko bi svet najbolj potreboval svobodnega papeža, se izkazujejo laške obljube in postave v tem oziru, da niso nič vredne.

Še nekaj je zanimivega! To, kar smo o laški agitaciji za vojsko že parkrat pisali, priznavajo tudi protestantje in judovski časniki, da so namroč framasoni na Laškem krivi nezvestobe in vojske z nami. Ko so svarili cerkveno oblast pred framasoni, se je ves brezverski, protiverski in tudi ves protikatoliški svet norčeval. Danes se vidi, kje je za vsako poštenje največja nevarnost.

Recimo še eno! Rusija je izrekla, da gre pomagati Srbom proti nam in takrat se je po vsej Rusiji, kakor prej že večkrat, s posebno odločnostjo pisalo, da so Bosna in Hercegovina, da je cela Dalmacija, vse Primorje do Trsta z vsemi pokrajinami, kjer prebivajo Slovenci in Hrvatji, pravzaprav srbske dežele, katerih je treba Srbom pomagati priboriti. Zdaj pa prepušča vso morsko obal, ki ob njej stoji stoletja in stoletja prebiva slovanski rod, Lahu, ki nima druge pravice do nje, kakor volk do ovce, ki jo napade in

požre. Rusija nas je izdala in prodala. Mi smo tisti drobiž, ki hoče z njim Rusija plačati Laha. Cela vrsta ostudnosti, cela mlakuža grdobji se odpira, ko premišljamo možatost in zvestobo naše losedanje zaveznice.

Osmi sovražnik. — Enoin-dvajseta vojna napoved.

Italija je napovedala 23. maja vojsko naši državi ter je postala naš sovražnik, obenem si je pa vtisnila neizbrisen pečat zvestobe in verolomstva. Včeraj naša zaveznica, danes v vrstah naših sovražnikov. Italija si je s tem korakom napisala najsrmatnejše poglavje svoje zgodovine ter je obenem stopila v vojskino stanje z našo zaveznico — Nemčijo.

Avstrijski cesar je takoj po napovedi zdal svojim narodom globoko-tesen in tehten oklic, ki smo ga objavili že zadnjič.

Cesar sam govori v tem pomembnem oklicu o verolomnosti in zavratnosti Italije, ki nas je zapustila v odločilnih urah ter uskočila v tabor sovražnikov. Vojska, ki jo je započela naša več kot tridesetletna zaveznica, je — naravnost rečeno — roparska vojska. Italija ne zasluži drugega nego naše odločno zatiranje.

Kdo je pa pravzaprav tisti demon, ki je gnal našo bivšo zaveznico na krivično roparsko pot? — Naj odgovarjajo italijanski listi. »Avanti«, glasilo italijanskih socialistov je zapisal že početkom maja tole mačilno izjavo: »Za vojsko glasuje italijansko framaonstvo, ki je bilo vedno boželjno in imelo predvsem Avstrijo na siki. Na italijansko ložo je pa pritiskalo angleško in francosko prostozidarstvo. Loža prostozidarji, ki hočejo strmoglaviti prestol in Cerkev) daje kar naravnost ukaze in povelja možem, ki stoje na odličnih mestih ter opravljajo važne službe. Loža je isto gnezdo, odkoder so napeljene niti do vseh važnih mest; loža »nadzoruje« vse tako-zvane »neodvisne« liste, da pišejo v njenem zmislu.«

Rimski dopisnik monakovskega lista »Münchener Post« (št. 112) pravi: »Nacralja so vplivali šovinisti s tem, da so pretili in namigavali, češ, konec dinastije je nezogiben, če se ne vda za vojsko«. — Italijanski mornariški častnik Barreca, ki je bil sam 15 let član brezbožne lože, trdi, da je več italijanskih ministrov, ki imajo višje službe med ondotnimi prostozidarskimi ložami. Da je znani Sonnino tudi framaon, ni nobena tajnost. Framasonsko časopisje je nekoliko izdalo, da tudi kralj sam ni da-ječ od lože.

Framasonstvo je razvijalo osobito v lneh odločitve silno agitacijo in se je z nrzlično delavnostjo in naglico trudilo, da si se obstrahovali vsi člani italijanskega lržavnega zbora. Vse navdušenje ulice za vojsko in zoper miroljubnega Giolittija v Źimu in po drugih mestih je bilo delo franasonov in ed njih podkupljenih časopi-ov.

Znano pa je, da goji uprav romanska loža izrazito sovraštvo do sv. Cerkve. Na Francoskem in Italijanskem so se zarotile vse framaonske zveze, da se bodo stalno in vztrajno borile zoper takozvani »klerikalizem«; v resnici pa njih boj ne velja samo katoliški Cerkvi, marveč vsemu, kar je verskega in kar spada k verstvu. Ni čudo, če so se sedaj s tako silo zagnali v gonjo zoper Avstrijo, zoper ta branik monarhije in krščanskega svetovnega nazi-ranja.

Kam je namenjeno stremljenje frama-sonov, se vidi tudi iz tega, da je itilijanska vlada vsled pritiska od teh ljudi, ki sedaj vodijo usodo Italije, sporočila sv. stolici, da bo za čas vojske morala začasno suspendirati (odpraviti) garancijski zakon. Ta zakon je zagotavljal sv. očetu osebo var-nost in varnost vaticanskih prostorov ter lastnine sv. Cerkve. Kaj utegne iz tega na-stati, ni težko dognati. Tudi dunajski in monakovski nuncij ne moreta več svobod-no občeovati s svetim očetom, dasi se je to prvotno zagotavljalo. (Nahajata se sedaj v Lugano v Švici.)

Iz vsega tega je jasno, da je sedanja vojska, ki je usiljena Avstriji in z njo tudi Nemčiji, obenem tudi kulturni boj, boj za krščanstvo in kršč. ideale, za obstoj npravnega, družabnega in državnega reda.

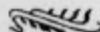
Vihar ogorčenja na Tirolskem.

Prijatelj piše »Slovincu« iz Me-rana:

Teško si je predstaviti razpolože-nje, ki danes preveva tirolsko ljudstvo. To je ljudski vihar, ki hrumi po vseh dolinah. Ljudstvo je kakor izpreme-njeno. Nihče ni pač iskreneje prosil neba, da bi se ohranil mir vsaj z Ita-lijo, nego Tirolska. Dovolj je že bilo vojnih grozot z Rusijo in Srbijo. Ko-liko vrlih Tirolcev je že junaško padlo v Karpatih, Galciji in na Poljskem. Za-to bi bili Tirolci vladi hvaložni za to, da je hotela doprinesiti ravno za Tirol-sko tako bridko žrtev in prepustiti Ita-liji italijanski del Tirolske, samo da se odvrne nova vojna z Italijo. Odkar je pa ljudstvo zvedelo, da je Italija zvezo že odpovedala in sklenila vojno pogod-bo z našimi sovražniki, tedaj je bilo na mah drugače. Drugače tudi, odkar se je zvedelo, kaj vse je Italija od nas za-htevala, da bi ostala mirna. To ni bilo nič drugega nego zahteva, da Avstrija izvrši samoumor. In s tem se je pre-drznil priti 30letni zaveznik, več nego bi se smelo storiti smrtnemu sovraž-niku. Sedaj plameni in vihra v tirol-skem ljudstvu od Ina do Drave in Adi-že, vihra in plameni kakor ni več od velikega osvobodilnega boja proti tlačiteljem Francozom leta 1809., pla-meni in vihra v jezi in ogorčenju, pred-vsem pa v svetem navdušenju. In ven-dar ni nikakega narodnega sovraštva; ne sovraštvo proti ubogemu, zapelja-nemu italijanskemu ljudstvu, ne misel

na uničenje onega, marveč misel na brambo lastnega ognjišča do zadnje, pa prav do zadnje kapljice krvi, na-vdaja Tirolce.

Ogorčenje se obrača proti onim, ki so odgovorni za vojno. Sicer pa Tirol-cu ni treba sovražiti, da se navduši; to ni v njegovi naravi. Kako to plameni to- in onstran Brennerja, v dolini Ina in Oeza, v Pinzgau, v Pusterski dolini in Grödnju, na Passeyerskem in v Burg-grafenamtu do najvišjih selišč gori v gorah. Kakor bi bile vstale iz grobov junaške postave Hoferja, Speckbacher-ja in Haspingerja ter junaška bruneška deklica in bi vzpodbujajoč in bla-goslavljaajoč hodili po okroglih. Vse, vse, kar še ni na fronti ali na meji, hiti pod orožje, 16- in 17letni dečki, 60- do 70letni starčki prijemajo za puške, že-ne in dekleta pomagajo kolikor le mo-rejo. Tudi enega ni, ki bi se tresel in obupaval, niti v ogroženih obmejnih okrožjih. Tako gotovo zaupanje v zma-go ni niti izdaleka vladalo ob izbruhu vojne proti Rusiji in Srbiji. Vsak je prepričan, da tolika krivica, ki se nam je zgodila s to novo vojno, nikdar ne more zmagati, dokler Bog svoje roke popolnoma ne odtegne človeštvu. In to prepričanje veje po celi deželi kakor neko sveto navdahnjenje. Sedaj velja živeti in umreti, boriti se in zmagati za našo gorečo ljubljeno Tirolsko, za katero gre vsak vriskaje v smrt. Bog te obvaruj, ljuba in draga Tirolska! ho-do naši bojevniki še umirajoč šepetali. Zadnji pozdrav domačiji, zadnja mo-litev zanjo!

Pregled po svetu.

Avstrija je v svojem odgovoru na od-poved zvezne skupnosti dne 21. maja na-znanila italijanski vladi, da njene odpovedi ne sprejme na znanje, ker slovesna pogod-ba, sklenjena dne 5. decembra 1912, traja do 8. julija 1920, in se mora odpoved eno leto poprej naznaniti, preden postane ne-veljavna. S tem je Italija pred vsem svetom označena kot »figa-mož«.

Rumunija. Ministrski svet je dne 22. maja razpravljal o pritisku Rusije, da bi tu-di Rumuni posegli v svetovno vrvenje. Ru-munija ostane nevtralna.

Srbija. Tudi na Srbijo pošilja Rus pri-ganjače, da bi se odločila za novo ofenzi-vo. Srbija se zaenkrat ne gane. Legar je bil močan protivnik srbski armadi. Pa moralo je že še kaj drugega priti vmes.

Turčija naznanja, da je ukrenila voja-ške odredbe ob Sueškem prekopu, ki so ga Angleži proti pogodbi utrdili.

Portugalska. Ministrski predsednik Chages je vsled ran, ki jih je dobil ob aten-tatu, umrl.

Japonsko-kitajska pogodba je bila pod-pisana dne 24. maja.

Čile v Južni Ameriki. Južnoameriške ABC-države so sklenile pogodbo, po ka-teri je vsaka vojska med njimi izključena.

Svetovna vojska.

Kaj se je zgodilo v zadnjem tednu?

Vojska z verolomno Italijo. Kratko bi označili vsebino vsega takole: Naše brodovje, ki je napravilo napad na Benetke, Jakin (trdnjava Ancona) in na posamezna mesta doli do južnega mesteca Barletto, je vzbudilo začudenje celega sveta. Italijani kaj takega niso pričakovali. Na Benetke so naši letalci že dvakrat spuščali strahove v podobi bomb. — Italijanski kralj, ki je svedel objubo, dano našemu cesarju ob početku svetovne vojne, je sam prevzel vrhovno vodstvo italijanske vojske. — Prvi malenkostni boji so bili že na južnem Tirolskem in pri Gradiški. Na Primorskem so prve italijanske stražne čete na več krajih prekoračile meje, a so bile tudi občutno tepene. — Naši so uničili dve sovražni stotniji. — Italijani so proglasili blokado Adrije.

Podrobnosti:

Na Tirolskem je vkorakal sovražni italijanski oddelek v Condino (v južno-zahodnem kotu Tirolske). Pri prelazu Padon, severnovzhodno od gorovja Marmolata (vzhodno od Bocena na italijanski meji) so zbežali Italijani, ko so počili prvi strelji.

Ob koroški meji so odbile naše čete več italijanskih napadov, pri čemer so imeli Italijani precejšnje izgube. Vzhodno od prelaza Plöcken (na koroško-italijanski meji, zahodno od Pontebe) je sovražnik zbežal, pustivši svoje orožje.

C. kr. kor. urad poroča: Dunaj 30. maja:

Italijanske čete so dosegle obmejna mesta Ala in Primör. Drugače se na tirolski in koroški meji ni ničesar zgodilo.

Na Primorskem so se pričeli mali boji. Pri Kobaridu je bil razpršen en sovražni bataljon. — Pri Plavah se je izvršil sunek sovražnih oddelkov. — Severno od Gorice je bilo odbitih pet sovražnih napadov. — Dne 29. maja ponoči je več mornariških letalcev napravilo novo akcijo proti Benetkam ter so med najhujšim ognjem iz pušk in topov vrgli veliko število bomb, večinomna na arzenal, vsled česar je nastalo več obširnih požarov in v fortu Nicolo eksplozija.

Italijani so 30. maja s topovi obstreljevali naše utrdbe na planotah Folgaria in Lavarone. Sovražni oddelki so vkorakali v Gortino. Njihove varnostne čete so pa zbežale pri prvem strelju. Poskus Italijanov, da bi pri Tržiču prekoračili Sočo, so naše patrolje z lahkoto zavrnile.

V noči od 30. do 31. maja je nek velik tuj parnik v tržaškem zalivu zadel ob mino in se potopil.

Namestnik načelnika general. štaba: pl. Höfer, fml.

Viktor Emanuel — mož-beseda.

Avstrijska vlada je izdala »rdečo knjigo«, v kateri natančno opisuje razvoj in potek spora z Italijo. Knjiga tudi

vsebuje zanimivo dopisovanje in brzojavke med avstrijskimi in italijanskimi državniki od časa, ko je Avstrija poslala Srbiji ultimatum, pa do izbruha vojske med Avstrijo in Italijo. Značilna je v tej knjigi brzojavka italijanskega kralja Viktora Emanuela, ki jo je poslal dne 2. avgusta 1914 našemu cesarju iz Rima in ki svedoči, kakšen mož-beseda je vladar verolomne Italije. Brzojavka se glasi:

»Prejel sem brzojavko Vašega Veličanstva. Mislim, da ni potrebno Vašemu Veličanstvu dati zagotovilo, da bo Italija, katera se je na vse mogoče načine trudila, da bi se ohranil mir ter bo tudi še z vsemi močmi delala na to, da se kmalu doseže mir, napram svojim zaveznikom ohranila srčno prijateljsko razmerje, kakor to odgovarja trozvezni pogodbi, njenim odkritosrčnim čustvom in velikim koristim, ki jih mora zastopati. — Viktor Emanuel.«

Besedilo te brzojavke bo še poznejšim rodovom služilo kot dokaz, kako je italijanski kralj Viktor Emanuel III. snedel dano besedo. Zdaj je še bolj jasno, zakaj je naš viteški vladar pričel oklic: »Mojim narodom« z obtožilnimi besedami: »Italijanski kralj Mi je napovedal vojsko!«

Napad našega brodovja na Jakin.

Italijanski list »Secolo« opisuje napad našega vojnega brodovja na mesto in trdnjavo Jakin (Ancona) takole: Prebivalstvo mesta je spalo. Nepričakovano grmenje topov v tihih nočih je izpočetka marsikateri smatral za vojaške vaje italijanskega vojnega brodovja. Toda prav kmalu je prebivalstvo spoznalo, da avstrijsko vojno brodovje napada mesto. Cel oddelek sovražnega (avstrijskega) brodovja se je postavil v bojno vrsto in je začel, vedno bolj se približajoč, obstreljevati mesto. Istočasno so se pojavili sovražni zrakoplovi nad mestom in so začeli metati bombe nanj. Zdi se, da je bil zrakoplovec obris in načrt mesta prav dobro znan, kajti bombe so padle na najvažnejše točke. Granate so zadele vojaško bolnišnico in stolno cerkev. Prednji del kupole stolne cerkve so granate odtrgale. Zadetih sta bili tudi dve vojašnici. Bombe so padle tudi na zelo obljuden mestni del Capo di Monti in so napravile mnogo škode. Ena bomba je padla na ladjedelnico in je povzročila dosti škode. Istotako tudi bomba, ki je padla na poslopje Banca d'Italia. Pristanišče in železniška postaja sta razdejani. Poškodovana so tudi obrežna mesta Senigallia, Porto Recanati in San Benedetto.

Mi smo prepričani, da zmagamo.

V seji ogrske državne zbornice, dne 26. maja je ministrski predsednik grof Tisza izpregovoril o vojski ob sklepu svojega nastopa tudi te-le navduševalne besede:

Nam sedaj ne preostaja druga naloga, nego da gledamo dogodkom v oči. (Pritrjevanje.) Pred desetimi meseci smo

stali ogromni sovražni premoči nasproti. Mi smo to premoč ustavili, zdrobili in v zmagovitih bojih zlomili. (Viharno odobravanje in ploskanje.) Če misli Italija, da je za njo dobro, ako nas spravi ob sadove naših zmag, ko stojimo zopet pred sovražno premočjo, poudarjamo, da se bomo tudi tej premoči postavili po robu. (Dolgotrajno pritrdjevanje po celi zbornici.) Naša monarhija, ki je celi svet presenetila s svojimi silami, bo šele sedaj prav presenetila celi svet s svojo odporno silo, s svojo slogo in moško odločnostjo. (Viharno odobravanje in ploskanje.) Časi Marije Terezije se zopet vračajo. Čustva, ki so bila v narodu ob času te velike cesarice, še niso izumrla. Geslo: »Moriatur pro rege nostro« (umrivo za svojega kralja) še tudi danes živi v srcu vsakega Ogra. (Dolgotrajajoče pritrdjevanje.) Ogrski narod bo združen z vsemi narodi naše monarhije prestal usiljeni boj (viharno pritrdjevanje) in v zvezi z mogočnim našim zaveznikom (viharno pritrdjevanje in »Eljen«-klici) bomo v medsebojnem zaupanju vodili ta boj do zadnjega vzdihla proti vsem vragom pekla in bomo iztrgali zmago iz rok usode. (Viharno odobravanje.)

Kako sodijo italijanski katoličani o vojski.

List »Tyd« priobčuje pogovore z nekaterimi katoliškimi italijanskimi poslanci, ki so skupno z italijanskimi socialisti glasovali proti vladi. V vseh teh pogovorih se ponavlja, da je ta vojska pustolovstvo in da so nagibi za vojsko zoper poprejšno zaveznico skrajno neplemeniti. Sedaj pa, ko je že padla kocka in je napovedana vojska, se ne sme nič dvomiti nad domoljubjem italijanskih katoličanov. Oni morajo podpirati domovino. Zadržanje katoliškega časopisa dokazuje to. List nadalje piše, da se mora za časa vojske zjamčiti prosta zveza sv. Stolice z nemškimi in avstrijskimi škofi. Straže ob vhodu v Vatikan so se podvojile in veliko število policije in vojaštva je zbranega v okolici Petrovega trga.

* * *

V vojski na severu imamo zopet novo zmago. V Galiciji ob Sanu, ki je povsod prekoračen, so naše zavezne čete ob novem porazu ruskih čet ujele zopet vsega skupaj 25.000 Rusov.

Avstrijski generalni štab je 26. maja uradno razglasil:

Bitka pri Przemyslu traja dalje.

Armada generalnega polkovnika Mackensena prodira uspešno ob obeh straneh reke Sana v južnovzhodni smeri. Prehod čez reko San vzhodno od Radymna je izvojevan. Avstrijski 6. armadni zbor je vzel v naskoku mostno utrdbo Zagrody na vzhodni strani tega mesta. Južno in južnovzhodno od Przemysla napadajo uspešno naše armade močne, deloma betonirane ruske postojanke.

Do torka dne 25. maja zvečer je bilo zaplenjenih: 54 lahkih in 10 težkih

topov, 64 strojnih pušk in 14 vozov za strelivo.

Glavni dogodki se sedaj vrše okrog trdnjave Przemysla, ki jo naše čete obkoljujejo v čedalje ožjem krogu. Zelo uspešno napredujemo na severni in južnovzhodni strani Przemysla. Naši so zavzeli mesto Radymno ter so ruske protinapade popolnoma ustavili. Število ruskih ujetnikov v Galiciji je v času od 2. maja do danes naraslo do okroglo 230.000 mož.

Na Rusko-Poljskem vztrajno napredujemo v gorovju severno od Kielc; na severnem Ruskem pa so Nemci ob Njemenu in Dubisi Ruse zopet močno natepli.

Koliko Rusov je ujetih.

Ruska poročila pravijo, da se nahaja vsega skupaj okrog 500.000 Rusov v ujetništvu. Temu nasprotno je pa uradno dognano, da se nahaja v nemškem ujetništvu 5261 ruskih častnikov in 530.000 mož, v avstrijskem ujetništvu pa 1900 ruskih častnikov in 360 tisoč mož. K temu pa še pride najmanj 240.000 ruskih ujetnikov v sedanjih bojih, ki pa še niso v seznamu ujetnikov, torej znaša število ruskih ujetnikov veliko čez en milijon.

Boj za Dardanele in Carigrad.

Trd oreh, ki bi ga radi Angleži in njih tovariši zdrobili, so dardanelske utrdbe. Vse, kar so doslej dosegli, je le malenkost v primeri z ogromnimi izgubami.

Listi pišejo, da nameravajo sedaj tudi Italijani poslati nekaj brodogva in vojaštva trosporazumu na pomoč pred Dardanele. Iz dosedanjih bojev je posneti, da Francozi in Angleži še niso nič kaj posebnega dosegli zoper Turke, izgubili pa so že pred Dardanelami nad 50.000 mož. Turški podmorski čoln je v zalivu Saros potopil angleško križarico »Triumph«. Turki tudi poročajo, da so dne 22. t. m. pri vходу v Bospor potopili rusko oklopnico »Panteleimon«.

Londonški listi priznavajo, da bodo Angleži imeli še težavno in zelo nevarno nalogo. »Turki so pritegnili nova ojačenja. Za napade imajo pripravljenih 200.000 mož. Turško brodogva je istotako na delu. Borba je nepopisna. Ves polotok je pekel tulečih krogel...«

Angleško bahanje se ubija. Menda niso mislili na bojne stroške, ko so grozili, da hočejo nadaljevati več let vojsko. Zdaj je povedal angl. zakladničar, da je narastel britski državni dolg čez 29 milijard. Dohodki drugega leta bodo približno 6 in tri četrt milijarde. Ako bi se končala septembra vojska, bi narastli stroški čez 19½ milijarde, in če bi trajala vojska še 12 mesecev, bi znašali stroški 28 in pol milijarde. Primanjkljaj bi znašal potem 12 in pol ali 16 in pol milijarde kron. Zakladničar je poudaril, da mora plačati Angleška poleg svojega vojnega materijala tudi večji del potreb svojih vojnih zaveznic. Torej je Angleški bolj

kot kdaj potrebno, da kaj zasluži z izvozom. Zato angleški zakladničar ni za prekomerno novačenje, ki izpraznjuje deželo delavcev. Novačenje in izdelovanje vojne municije ne sme ustavljati izdelovanja blaga za izvoz, kajti le z izvozom morajo plačati Angleži municijo zase in za svoje zaveznike. Angleška ne more kraljevati na morju in plačevati municije in postavljati vsega svojega moštva na bojno polje, kot to delajo kontinentalne države. To se pravi: Ako hočete zavezniki moji, da plačujem vaše potrebe, tedaj ne zahtevajte od nas, da izpraznimo tovarne in pošljemo svoje delavce za vojake. To je pogin dežele. Uvoz živil na Angleško raste in izvoz pada. Vojni minister hoče vojake, finančni minister hoče delavce, kajti samo izvoz bo prinesel denar. Torej bo mogel zapreti ali vojni ali finančni minister botogo. 150.000 delavcev je stopilo iz premogokopov v armado, zato so nakopali v prvem vojnem letu 40 milijonov ton premoga manj, admiraliteta pa ga potrebuje 12krat toliko kakor v mirnem času. Zdaj bo nadzorovala vladna komisija izvoz premoga. Tako se kažejo tudi Angležem nasledki vojske neglede na velikansko število potopljenih ladij, izstradaleci bodo izstradali sami sebe.

POGLED V BODOČNOST.

Nedavno je imel nemški državni poslanec Pachnicki v Magdeburgu govor, v katerem je slikal bodočnost po končani vojski. Njegov govor, ki ni bil prav nič tolažil, pove to-le:

Topovi, vojaki, zrakovlovi in vse, kar je potrebno za obrambo, bo treba v bodočnosti obdržati na višku in spraviti še višje. Tako smo delali tudi v preteklosti. Seveda bo treba za armado in mornarico storiti še kaj novega. Trdnjave bo treba zgraditi na novi podlagi, preosnovati bo treba kavalerijo, izpopolniti topove in še mnogo drugega. Vse izkušnje, nabrane v sedanji vojski, bo treba izrabiti. Pomislite, kakšen vihar bo v ladjedelnicah, in sicer od vseh strani, kajti vsaka država bo hotela imeti toliko podmorskih čolnov, kolikor bo največ mogoče. Pomen podmorskih čolnov se je izkazal šele v tej vojski.

S tem pa pridemo do vprašanja financ. Davki bodo prišli v takem številu, da danes onjih niti sanjati ne moremo. Že danes se moramo s tem sprijazniti. Bremana se morajo povečati, ker smo to dolžni našim hrabrim vojakom. Dolžni smo skrbeti za one, ki bodo prišli nazaj kot invalidi, dolžni smo skrbeti za one, ki bodo ostali brez rediteljev kot sirote v bedi. Mi moramo za to skrbeti, parlament je pripravljen storiti vse, mislim, da tudi ljudstvo. Žrtve bodo velike, obrešovanje milijard bo zraslo do strašnega, številke, ki povzročijo lahko omotico. Njih višina bo velikanska in mi bo-

mo prišli najbrže v čas monopolov, ker vseh teh potrebščin ne bo mogoče več pokrivati z direktnimi in indirektnimi davki.

Moramo se s takimi stvarmi sprijazniti, katere smo bili navajeni prej zapostavljati. Potreba govori: to se mora zgoditi in se mora zgoditi. O obliki trgovskih monopolov se bo našlo v parlamentu sporazumljenje. (Monopol je n. pr. pri nas vpeljan na tobak, ker sme država sama tobak prodajati. Op. ured.)

To, kar je povedal ta državni poslanec Nemcem, ni nič kaj prijazno. Seveda je vse to odvisno od izida vojske. Kaže pa, da v Nemčiji ne računajo na to, da bi bila to »zadnja vojska«, kakor prorokujejo socialni demokratje. Kako bo pri nas v Avstriji, se ne more reči; mislimo pa, da ne mnogo drugače kot v Nemčiji. Sedaj se pravi samo: vztrajati! Težka sedanost nam ustvari morda lepšo bodočnost.

NAJNOVEJŠA POROČILA Z BOJIŠČ.

Za Premiselj. Silni protinapadi Rusov vzhodno od reke San, severovzhodno Jaroslava, pri Drohobyczu in ob Stryju so bili ponovno odbiti. Sovražnik je imel povsod težke izgube. — Naša težka artiljerija obstreljuje železniško progo Premiselj-Grodek pri Medyki. (Medyka je vzhodno od Premisla.) — Trdnjavo Premiselj obstreljujejo naši s težkimi topovi že od 26. maja dalje. — O bojih ob Sanu pišejo: Prehode pri Jaroslavu in Seniavi je branilo 14 polkov ruskih najboljših čet. Proti temu je nastopilo 200.000 naših zveznih vojakov. Boji so bili strašni. Na ruski strani je padel general Ratjevič in 9 polkovnih poveljnikov. 48 ur ni bilo nobenega odmora. Boji se nadaljujejo.

Z Italijani. Vzhodno od Kobarida je skušal sovražnik plezati na Krn. — V Primorju je posegla v boj naša artiljerija.

Tedenske novice.

+ **Naročnikom »Domoljuba«** in »Bogoljuba«! »Domoljubova« številka 21 z dne 27. maja je bila 1. junija v celoti oddana ljubljanski glavni pošti, v kolikor niso cenjeni naročniki, oziroma poverjeniki že sami sprejeli v naši upravi. Upanje je torej, da je bila ta »Domoljubova« številka vsaj do naslednje nedelje gotovo v rokah naročnikov. Tatedenska 22. številka se je tiskala v petek po prazniku in razposlala čim najhitreje se je dalo. — Z odposiljavitvijo »Bogoljuba« številka 6 smo morali čakati ugodnejših razmer.

Cesarja služiti je odšel zadnjega majnika tudi urednik »Domoljubove« g. Iv. Podlesnik. Bog ga ohrani!

+ **Velik uspeh drugega vojnega posojila.** Podpisovanje se nadaljuje. Dunaj, 29. maja. (Koresp. ura.) Začasna sestava doslej dospelih podpisov kaže, da bo uspeh

drugega vojnega posojila prekosil uspeh prejšnjega posojila 2200 milijonov kron. Naval občinstva pri podpisovalnih poslovnih, ki se je v zadnjih dneh zvišal, traja neomejeno dalje in neprestano dohajajo nove prijave. V teku je tudi veliko pogajanj glede najema hipotekčnih posojil, lombardiranja vrednostnih papirjev itd. za vojno posojilo; prijavljenih je tudi veliko podpisov raznih uradov in korporacij, ki jih mora še formalno potrditi sodna ali druga kompetentna oblast. Istotako so priglašeni številni podpisi z bojišča. Vse to je nagnilo finančnega ministra, da ustreže nujni splošni želji, da ostane podpisovanje še nadalje odprto; poštna hranilnica in druge poslovne sprejemajo prijave za vojno posojilo tudi naprej do nadaljne odredbe.

Častitka našega cesarja. Cesar Franc Jožef I. je poslal 27. maja brzobjavno častitko poveljniku naše mornarice, admiralu Hausu; glasi se: »Častitam Vam, ljubi Moji admiral, in Moji pod Vašim mnogo-uspešnim vodstvom nahajajoči se mornarici, in odgovoru, ki se je daleč čul in ki ste ga po vojni napovedi Italije z Vašim držnim sunkom proti sovražni obali pustili takoj slediti. Pri vseh Vaših daljnjih dejanjih Vas spremljajo Moje želje blagoslova.

Franc Jožef.

Vsem bralcem in naročnikom »Domoljuba« je voščil vesele binškozne praznike ujetnik Anton Velikanje, podomače Martinov iz Spodnje Idrije. Dopisnica je prišla na uredništvo šele 1. junija; odpisana je bila pa 15. aprila. Naslov: A. Velikanje, gor. art. p. št. 3, 5. komp. Vojni ujetnik, Krasnojarsk, Sibirija.

Za zmago. Na praznik Marije Pomočnice se je zbralo na Rakovniku pri Ljubljani toliko ljudstva, kakor še malokdaj o enaki priložnosti. Sedanja stiska je povečala zaupanje v Marijino pomoč. Zaupanje v Marijo, ki je že tolikrat rešila Avstrijo, leta 1629. Švedov, leta 1683. in 1716 Turkov, za časa Marije Terezije sosednjih držav itd., jih je privabilo v podnožje Nje, od katere tudi v sedanjih dneh s trdnim zaupanjem pričakujemo pomoči in rešitve. Župnija sv. Petra, ki je prišla v procesiji, in župnija sv. Jakoba sta se udeležili polnoštevilno. Veličastna procesija se je vršila v sledečem redu: Križ, salezijanski gojenci z bandom Marije Pomočnice, Marijanski gojenci, Marijina družba sv. Jakoba z zastavo, Marijina družba z Rudnika, moške Marijine družbe z zastavo od sv. Petra, dolga vrsta belooblečenih otrok s svečami, godba, pevski zbor, duhovščina, kip Marije Pomočnice, Marijina družba iz Lichtenturna, narodna noša, gospe, Marijina družba sv. Petra z zastavo, Marijine družbe iz Sostra, Šmarja in Tomišlja z zastavami, zastopstva drugih kranjskih Marijinih družb, ljudstvo.

Bila je procesija za zmago in skorajšen mir.

Za vojnega kurata je poklican č. g. Izidor Cankar, urednik »Dom in Sveta« v Ljubljani. Odrinil je na bojišče dne 31. maja.

V Trstu ustanavlja c. kr. komisar zbor meščanske straže kot oboroženi

izvrševalni organ za javni mir in red in zbor javne pomoči, ki naj deluje na pomirjenje in za razno pomoč.

Goriški deželni odbor na Dunaju. Skrb za begunce. Poročali smo že, da je goriški deželni odbor preselil svoje urade na Dunaj. Deželni glavar monsieur dr. Faidutti se je najprvo ustavil v Lipnici pri Gradcu, kamor spravljajo begunce iz Goriške. V Lipnici se je otvoril poseben urad deželnega odbora, ki nadzoruje prihod in razdelitev došlih beguncev. Posebno skrb pa obrača deželni odbor na to, kako vse begunce preskrbeti z živili.

Vlak vojaku odrezal nogo. Nogo je odrezal v četrtek 27. maja vlak nekemu vojaku v Novem mestu. Ko je vlak že odhajal, je baje še skočil na tla po čepico, ko je pa hotel nazaj skočiti, mu je vlak potegnil nogo pod kolo. Kost je popolnoma zdrobljena ravno pri gležnju. Nesrečneža so takoj obvezali in prepeljali v bolnico v Novo mesto.

Nesreča. Dne 20. t. m. je v Selcih nad Škofjo Loko triletna hčerka posestnika Andreja Potočnik, ki se sedaj nahaja pri vojaki, lezla brez vednosti matere po stopnicah v podstrešje. Pri tem ji je spodrsnilo ter je padla v vežo in si zlomila levo nogo pod kolonom.

Druga žrtev roparskega napada pri Litiji. 29. maja je v dež. bolnici umrla Frančiška Primožič iz Gor. Loga pri Vačah, ki je bila ob roparskem napadu v noči med 24. in 25. majem smrtnonevarno poškodovana. Kakor znano, so v tej noči njeno mater roparji umorili.

Kamniški meščani, združeni v meščanski korporaciji, so podpisali 10.000 kron II. vojnega posojila. — Zagrebški kapitelj stolne cerkve je podpisal zopet milijon kron vojnega posojila.

Krušne nakaznice vpeljejo 13. junija po vseh občinah na Štajerskem.

Odlikovanja. Najvišje pohvalno priznanje je dobil stotnik 26. dom. p. Franc Jurkovič. Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste so dobili narednik Ludvik Tratnik in četov. P. Jurjevič, oba pri 27. dom. p., praporščak Ivan Izop, prideljen 4. dom. p. Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: desetnik Rajmund Senčar in častniški sluga Mihael Ambrož, oba pri 27. dom. p.; desetnika Anton Janežič in Jakob Dollinger, oba pri 4. dom. p.; desetnik Josip Ledenic, infanteristi Franc Sinkovič, Ivan Soršak, Franc Petek in Jurij Klipp, vseh pet pri 26. dom. p.; rez. kadet Gvidon Adamič, narednik Franc Banko, četovodja Josip Štok, infanterist Anton Švaiger in častniški sluga Alojzij Vidmar, vseh pet pri 5. dom. p.; četovodja Josip Režek in Ferdinand Knuplesch, oba pri 26. dom. p.; četovodja Jos. Baskovič, pri 22. dom. polj. havb. div.; narednik 27. dom. p. Anton Pizent. Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: poddesetnika Anton Gabriel, Ant. Piskatschek, infanteristi Fr. Breskvar, Fr. Strnad in Franc Hlavac pri 26. dom. p.

Red železne krone 3. vrste z vojno dekoracijo je dobil nadporočnik 27. pp. Meinard Siegl in pred sovražnikom padli major 71. pp. Oskar Kožešnik. Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo je dobil stotnik 7. lov. b. Henrik Essenberger.

— Duhovniški zaslužni križec 2. vrste na bolordečem traku je dobil vojaški kurat vojne bolnišnice št. 3/3 Pavel Žagar. — Ponovno najvišje pohvalno priznanje sta dobila major 27. pp. Iv. Petermann in nadporočnik 27. pp. Adolf Wunsch. — Najvišje pohvalno priznanje so dobili: stotnik 7. pp. Josip Mayeritsch, nadporočnik 7. lov. bat. Miroslav Rachoč, poročnik 47. pp. Iv. Schmerhowsky, poročnik 87. pp. dr. iur. Aleksander Smekal, poročnik 7. lov. bat. Franc Holzinger, stotnik 47. pp. Ferdinand Ornik, nadporočnik 17. pp. Ladislav Walland in vojaški kurat 27. pp. Ant. Almer. — Zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil stotnik-računski vodja 70. pp. Ignacij Milač. — Srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil rač. podčastnik 17. pp. Jurij Dreschl in rač. podčastnik 3. gorskega top. p. Ad. Žužek. — Zlato hrabrostno svetinjo je dobil četovodja 7. pp. Laitsch Joahim. — Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: četovodje Leskovšek Ivan, Petrovič Franc in Vrtič Franc, sanitetni podčastnik 2. vrste Petrovič Ivan, desetnik tit. četovodja Kolar Josip, desetnika Ogorelec Anton in Sitar Matej, poddesetniki Kokot Josip, Lukman J., Moharko Iv. in Puncer Albert, infanterist, tit. poddesetnik Krejan Al., infanterist Art. Josip, Bakaš Ant., Ermenc Martin, Gergorič Anton, Jursan Jakob, Kolar Ant., Konček Franc, Kumpan Franc, Kumpan Mihael, Libuš Josip, Malgaj Ivan, Miš Ant., Oberšnič Karol, Pačnik Franc, Piberčnik V., Rajter Matija, Savec Jurij, Skobe Iv., Skoberne Franc, Vanda Franc, Zmrzalk Mihael in Žnidarič Anton, stotniška trobentača Horvat Josip in Rojnik Alojzij in nad. rezervist Ličar Iv., vseh 37 pri 87. pp.

Frančiškanski general. Za novega generala reda sv. Frančiška je bil v Rimu še pred izbruhom italijanske vojske izvoljen o. Cimen. Papež je te dni sprejel novega frančiškanskega generala v avdijenci. Provincijali in glavni definatorji, ki so šli k volitvi še za časa dogovorov med Avstrijo in Italijo, so dobili zagotovilo, da se bodo smeli nemoteno vrniti na svoja stalna bivališča. Ljubljanski provincijal P. Mlejnik se je vrnil 1. junija.

Izurjene podkovske kovače sprejme c. kr. kmetijska družba v Ljubljani za svojo podkovsko šolo. Sprejeti kovači bodo za čas podkovanja vojaških konj oproščeni črnovojniške službe.

»Kralj morja«, velika senzacionalna drama v treh dejanjih, je na sporedu v Kino Central v deželnem gledališču v Ljubljani v soboto, 5., nedeljo, 6. in ponedeljek, 7. junija. Poleg tega nas to kinematografično gledališče povede tudi v prelesti beneških lagun, z naših bojišč si je pridobilo mnogo novih kinematografičnih posnetkov. Na sporedu sta tudi dve komični točki »Rihardove nezgode« in »Laž ima kratke noge«. Posebno v nedeljo je toliko predstav, da si vsakdo lahko ogleda ta zanimivi spored. To je v nedeljah pač najboljša in najcenejša zabava. V nedeljo se vrše predstave ob pol 11. uri dopoldne ter ob 3. in pol 5. uri popoldne, 6., pol 8. in ob 9. uri zvečer. — Od

torka, 8. junija, do četrta, 10. junija, je na sporedu »Tema in nje last«, drama v šestih dejanjih.

Za vrhovnega poveljnika naših čet, ki gredo zoper Italijana, je imenovan nadvojvoda Evgen. Podeljena mu je šarža generalnega polkovnika; ta stopnja v šarži generalov je nova in je podeljena nadvojvodi Evgenu, kot prvemu generalnemu polkovniku.

Ponarejeni dvekronski bankovci. Zopet krožita v prometu dve vrsti ponarejenih dvekronskih papirnatih bankovcev. Bankovci so ponarejeni s pomočjo fotografiranja. Od pristnih bankovcev se prav lahko in na prvi pogled spozna, kajti rob ponarejenih bankovcev je z modro barvo tako močno pobarvan, da pade v oči in se prav pošteno ločijo od pristnih bankovcev. Tudi papir ponarejenih bankovcev je mnogo mehkejši, kakor pri pristnih. — Vlada naznanja, da pridejo s prvim junijem v promet novi, umetniško izdelani 2kronski bankovci.

Vrni! Antonija Kucler je izgubila pri št. 40 pri Vrhniki) je izgubila pri Stari Šrangji št. 40 pri Vrhniki) je izgubila pri Stari Šrangji št. 40 pri Vrhniki 90 kron denarja. Ker ima moža v vojski in sama denar nujno potrebuje, prosi, naj bi najditelj vrnil denar ali na njen naslov, ali pa ga poslal vrhniškemu županstvu. Odtegniti sme 15 odstotkov.

Streljanje je prepovedano po celem Kranjskem in Primorskem. Na Primorskem je tudi prepovedano zvoniti.

Žrebanje efektne loterije »Slovenske Straže« preloženo. Vsled nerednih poštних zvez nam je bil onemogočen v zadnjih dneh pregled po deželi prodanih srečk. Zato smo bili primorani žrebanje efektne loterije »Slovenske Straže«, ki bi se moralo vseliti dne 31. maja 1915, preložiti na 26. oktobra 1915 ob 6. uri zvečer.

P. T. GOSPODOM DUHOVNIKOM IN VSEM VERNIKOM

je izdal presvetli knezoškof dr. Anton Bonaventura Je g l i č naslednje pismo:

Ravnokar čitam, da nam je Italija vojno napovedala. Naš cesar to napoved narodom naznanja. Zaupa na armado in na božjo pomoč.

V tem prevažnem hipu Vam in verne mu ljudstvu par besedi:

1. Pomnožimo presrčne in zaupne molitve k božjemu Srcu Jezusovemu in k naši materi Mariji, Pomočnici kristjanov, kakor jo ravno danes praznujemo. Župnije in dekanije naj v tem oziru odrede, kar se jim primerno zdi. Mogočna je skupna molitev, združena s prejemom svetih zakramentov, doma ali na božjih potih. Posebno otroci naj molijo in pristopajo k mizi Gospodovi.

2. Glede prostovoljnih strelcev do sedaj nisem izpregovoril odločne besede. Danes pa vabim vse mladeniče, ki so za to klicani, naj pristopijo v krdelo prostovoljnih strelcev. Ako so strelci v vojaški obleki in pod vojaško komando, uživajo varstvo mednarodnega prava. Vojaške oblasti jih bodo uporabile za varihe po deželi, da bodo starejši mladeniči in možje mogli v bojno črto.

Za vas, dragi starši, je težka žrtev, v to privoliti. Toda kliče domovina, ki je v najhujši nevarnosti, kliče cesar, pa kliče tudi Bog. Italija je namreč napadla Avstrijo, ker je katoliška, ker je še edina močna obramba sv. Očeta in svete katoliške Cerkve. Zato jo hočejo uničiti prostozidariji, odpadniki od Boga in sovražniki Jezusovi. Zato, drage matere in očetje, prinesite Bogu še to žrtev in dovolite svojim mlajšim sinovom, da pristopijo k prostovoljnimi strelcem.

3. Za vojno posojilo dajte razpoložljivi denar. Le na to pazite, da ne propadejo nam potrebni zavodi in da ne propadejo kmetiska posestva, ko bi se zavoljo terjatev morala prodati. To velja tudi o cerkvenem denarju, v kolikor se more z njim razpolagati.

4. Za delo na polju in na travnikih bo bolj težavno. Vendar pa bo dobra volja in ljubezen do bližnjega vse premagala. Kadar je sila, človek podela s posebno pridnostjo mnogo, mnogo več, kakor v navadnem času z navadnim trudom. Pa tudi naše žene in dekleta zmagajo moška dela. Prijeli bodo tudi fantiči, stari 16, 15 let, in šlo bo. Dejanska ljubezen do bližnjega naj prevzame srca vseh.

5. Začetek vojske je napovedan ravno z današnjim dnevom, ko obhajamo praznik Marije Pomočnice. To je spomin na večkratno izredno pomoč zoper nasprotnike krščanskega imena. Zaupajmo, trdno zaupajmo, da nam bo njena vsemočna priprošnja izprosila slavnih in naglih zmag zoper one brezbožnike, ki so napovedali vojsko Avstriji, ki je katoliška!

Blagoslov Boga Očeta in Sina in Sv. Duha naj pride nad Vas in naj ostane med Vami.

V Ljubljani, 24. majnika 1915.

† Anton Bonaventura, škof.

Razne novice.

Belgijska kraljica v streiskem jarku. »Corriere della Sera« poroča iz Pariza: Belgijska kraljica se je podala v strelske jarke pri Yseri. Izpočetka je moštvo ni spoznalo, in neki vojak ji je zaklical: »Pridite sem, gospa; tu ste lahko kakor v svojem stanovanju.« — Kraljica je potegnila iz vreče, ki jo je bila prinesla s seboj, provijanta in je začela razdeljevati med vojake čokolade in svačice. Ko se je baš veselo smejala šalam vojakov, pristopi častnik, ki jo je spoznal, ter se ni mogel vzdržati, da bi ne zaklical: »Oj, kraljica!»

Prorokovana. Zanimivo je poslušati zdaj stare ljudi, ki vedo povedati, da so bili težki časi, v katerih sedaj živimo, med našim ljudstvom že davno napovedani. »Kadar bo mlinarica služila pol mernika na dan — kadar bo ob nedeljah stopila iz vsake bajte gospa — takrat bodo prišli tako težki časi — da če boš srečal od Ljubljane do Kranjske gore kravo, ji boš od veselja obesil zlat zvonček na vrat.« Se uresničujejo te stvari. Dinarice so

služile na dan po 3 K 60 v pred dvema letoma na Gorenjskem, to je vrednosti pol mernika pšenice. Nekatero žensko so začele res tako šariti z oblekami, da so stopale ob nedeljah iz bajt kot mestne gospe oblečene. Mestne gospe so se pa spakovale zadnji čas v oblekah tako, da so hodile o postu oblečene kot predpustne maskare. Gorje pa nam, če se uresniči še oni del prorokovanja, da bo živina tako redka, da bo vredna zlatega zvonca. Draga je že tako kot zlat denar.

Premestitev papeževega sedeža? Iz Madrida poročajo, da se je med španskim kraljem in njegovo vlado ter med papeževim nuncijem vršil razgovor, ki se tiče morebitne preložitve papeževega sedeža vsled vojske. Imenovala so se razna mesta. Kralj je predlagal Escorial, ki je dovolj velik za vse vatikanske osebe in za vse urade. Sodi se, da preložitve ne bo, a ponudba se je v načelu sprejela.

Nov rop. List »Journal de Geneve« poroča, da so prebivalci mesta Tivoli pri Rimu sli dne 26. maja v veliki množini pred vilo d'Este, ki je last avstrijskega prestolonaslednika, in so avstrijski grb na vili zamenjali z italijansko zastavo. Mestni svet v Tivoliju je sprejel resolucijo, v kateri se zahteva, da naj postane vila d'Este zopet last italijanske države. Ko je ljudska množica zopet pridvila pred vilo in jo je hotela razrušiti, je mestni župan izjavil, da je vila last občine. Množica se je nato razšla. Iz Rima se poroča, da je ljudska množica udrla tudi v grad Cattaijo pri d'Esti (last nadvojvode prestolonaslednika). Množica je stražnika na gradu vrgla ob tla in potem razsajala po gradu. Policije ni bilo blizu. To je čisto navaden rop. Če imajo Italijani take pojme o osebnih lastninah, potem ni čuda, da so šli na plen proti svojim bivši zaveznici. Vladni možje dajejo zgled. Oropali so Cerkev ter ji vzeli dedščino sv. Petra; zdaj gre stvar naprej. Italije se bo prijelo res ime: Roparska država.

18 francoskih letalcev je napadlo dne 27. maja odprto mesto Ludwigshafen. Bombe so usmrtili in ranile več civilistov.

Italijani v Avstriji. Po zadnjem ljudskem štetju živi v Avstriji 768.000 italijansko govorečih državljanov. Na Tirolsko jih odpade 386.000, na Primorsko s Trstom 119.000, na Goriško 90.000 in na Istro 147 tisoč. V zadnjih teh deželah so Slovenci v večini. Listi stavijo vprašanje, če so Italijani in njih hujskači kaj mislili na odrešene onih 300.000 Italijanov, ki žive v Švici in na več kot milijon Italijanov, ki so francoski podaniki. Zakaj so odrešenja potrebni zgolj v Avstriji živeči, italijansko govoreči državljani? ... Če je pri nas tako slabo, zakaj pa hodi v naše pokrajine vsako leto na stotisoče italijanskih podanikov, da jih redimo in dajemo dobrega zaslužka, dočim doma še polente stradajo.

Italijanski vojskovodje. Med italijanskimi generali je izbranih sedem mož, katerim je izročeno vodstvo vseh italijanskih vojnih sil. Poleg generalštabnega načelnika generala Cadorna pride v prvi vrsti v poštev podnačelnik generalnega štaba generalmajor Porro. Po obstoječih predpisih so štirje armadni poveljniki voditelji

italijanske armade v vojskinem času, in sicer so sedaj:

1. vojvoda Aosta; 2. generallajtnant Canera; 3. generallajtnant Wiggeno; 4. generallajtnant Mazitelli. Vojvoda Aosta je stric sedanjega kralja in je star 47 let. Poleg imenovanih mož se še med armadne poveljnike prišteva tudi vojni minister Zupelli. Poveljnik italijanske vojne mornarice je sedaj admiral Bettolo.

Strah pred letalci. V Milanu se silno boje naših letalcev. Ustavili so že 27. maja vso razsvetljavo. Ognjegasci hodijo okrog in pazijo, da so povsod okna zastarta. Zvečer in ponoči je v mestu tema.

Mati in sin. Glavni francoski državni plačilni blagajnik Deskló, zaupnik prejšnjega finančnega ministra, je bil od sodišča za sleparije, ki je z njimi za milijone oškodoval francosko armado, obsojen na sedem let hude ječe. Kak človek je ta poštenjakovič, kaže naslednji dogodek: Nekega dne je zajtrkoval Deskló, takrat na vrhuncu svoje sreče, v neki imenitni gostilni. Natakara mu sporoči, da želi z njim govoriti neka gospa. Deskló nahruli natakara, češ, da hoče pri jedi imeti mir. Natakara oddide in to sporoči gospej. Če je tako — reče gospa — pojdite in povejte gospodu, da bi z njim rada govorila njegova mati. Natakara gre in reče gostu: Gospod, Vaša mati je zunaj in bi rada z Vami govorila. Moja mati, se zadere Deskló — zaradi nobene, tudi zaradi nje se ne dam motiti pri jedi. Sluga gre in pove to materi. Tedaj pa mati vstopi v gostilno in pred vso gospodo oklofuta sina, rekoč: Ta gospod, ki svojo mater žali in zaničuje, ker je revna, je gospod Deskló, ki se tika z ministrom in zasluži na leto 50 tisoč frankov. Rekla je in odšla, za njo pa kmalu med smehom gospe tudi Deskló z zausnicami in grdim srcem.

Marija v bojnih jarkih. Nemški list »M. N. N.« piše: Da, to sem moral videti: Marijo v strelnih jarkih. Preje je stal ta Marijin kip zunaj na poljskem razpotju, sredi med nemškimi in francoskimi armadami, izpostavljen od obeh strani sovražnim krogam. Štirje krepki Bavarci so neko temno noč odnesli s polja v strelske jarke podobo Matere Božje z Detetom, vltito iz črnega železa. Sedaj kraljuje vojna Kraljica v ilovnatih votlinah strelskega jarka, ovenčana z zelenim bršljanom, in naši vojaki jo zvečer pozdravljajo v molitvi kleče, s svojimi čepicami na prsih. Mrak vlada vse naokrog, le drobna lučka, prižgana pred podobo, kaže živo vero naših vojakov, klečečih pred nebeško Kraljico. Z njenim maternim blagoslovom korakajo naši vojaki pogumni nad sovražnika.

Za krmo. Mleka primanjkuje v velikih mestih in kmetje se izgovarjajo na pomanjkanje krmil. Da se preskrbi živini paša in krma, je predlagala nižje-avstrijska trgovinska zbornica, da bi se odprle kmetu v porabo doslej glede na lov ali druge koristi, prepovedane hoste, planine in planinske senožeti. Seveda pod pogoji, da se ne poškodujejo gozdovi.

Posušene kuhinjske odpadke bodo pobirali po Dunaju šolski otroci, spravljala jih bo dunajska občina in jih bo prodajala živinorejcem. Čisti izkupiček pride v prid

fondu za nabavo umetnih udov invalidom.

Reja kunccev se je jako razširila, povpraševanje po plemenjakih je veliko. Kunci so najcenejše nadomestilo govedine.

Človek brez rok in nog. Na kliniki dvornega svetnika prof. dr. Eiselsberga na Dunaju je možki, ki ima umetno narejene roke in noge, ki hodi in dela, se giblje kakor vsak drug človek, ki ima svoje ude. Mož naredi po 16 km poti na dan, piše, je, pije, se slači in oblači. Na kliniki je pravi blagoslov za ranjence, katerim morejo odvzeti kak ud, ker vidijo, kako se da zdaj lahko nadomestiti ud, če je le človek živ. On kaže ranjencem, kako se more preživeti človek, ako ima dovolj energije, tudi, če nima roke in noge, in pripoveduje svojo zgodbo: Leta 1907 je zašel v Ameriki v tok, ki je bil močan 68.000 volt. Bil je tako poškodovan na rokah in nogah, da so mu moralni odrezati roki pod laktom in nogi v mečih pod kolenom. Ko so se pozdravile rane, je začel energično gibati svoje pohabljene ude in dosegel je, da je pisal s svinčnikom, ki je bil privezan na desni laket. Ko je preteklo pol leta po nezgodi, mu je napravil ameriški bandažist umetni roki in nogi, ki mu nadomestijo zelo dobro izgubljene ude. Mož se je vrnil v Evropo, se je oženil in je prevzel trafiko v mestecu na Moravskem. Na kliniko dr. Eiselsberga je prišel, da bi mu popravili tam nekaj na njegovih umetnih udih. Profesor ga je predstavil seji c. kr. družbe zdravnikov. Najbrž bodo pošiljali tega moža, ko mu popravi, kar mu je treba, po bolnišnicah hudo ranjenih, da bo žalostnim ranjencem v tolažbo in zgled. »Interessantes Blatt« od 13. majnika prinaša sliko tega zanimivega moža. Prva slika kaže pohabljenca. Na drugi sliki ima umetne ude in pleza z lahkoto po lestvi. Na tretji sliki ga vidimo na sprehodu. Tudi v Radovljico je bil prišel nekoč Američan, ki je imel ustavljeni obe nogi tako umetno, da je hodil po njih, kakor vsak drug človek po svojih zdravih.

Orožarnica Amerika. Takozvana družba za jeklo je sklenila z entento pogodbo za 50.000 ton šrapnelov. Vsakih deset dni mora poslati 5000 ton. Co. E. W. Bliss izdeluje vsak dan 30.000 šrapnelov. — Angleška je naročila pri United States Cartridge Co. 600 mil. patron, pri Canadia Cur and Foundry Co. artiljerijsko streljivo v vrednosti 80 mil. dolarjev. Tudi American Locomotive Co. je sklenila z Angleško pogodbo za vojne dobave, ki znaša milijone. Ravno vsled pošiljanja vojnega materiala je znašal čisti dobiček Crucible Street Co. meseca decembra samo 40.000. Tako si dela Amerika dobiček iz krvave vojske, ki pustoši Evropo. Ameriški farmerji so tudi zadovoljni, ker prodajajo drago žito — in država, ki bi bila imela po nazorih Evrope napraviti v Evropi mir, skrbi s pošiljanjem orožja, da traja vojska še dalje.

Za desetico stavi. Poročevalec lista piše: Ruski jarki so tihi, kakor da bi bilo izumrlo vse v njih. Iz našega jarka skoči cesarski lovec, se vzbne po kritju in se sprehaja izzivaje po presledku med sovražnimi jarki, gre celo do žične ograje sovražnikov. »Je mož znorel?« vprašam častnika. On se nasmehne: »Ne bi smel ven, mi kaznujemo moštvo, če zapusti

kritja, že zato, ker izda tako sovražniku, da smo tu. Ali ti Korošci se ne dajo zadržati v kletki jarka. Tudi davi je šel cesarski lovec proti ruskim ograjam, tovariš ga je svaril pred Rusi, on mu je pa predlagal: »Staviš desetico, da me ne bodo Rusi snedli?« — Ga tudi niso, večinoma se drže v takih slučajih korektno. Saj je rekel tudi pijani Rus, ki se je vlegel nam nasproti na solnce, svojim svarečim tovarišem: »To so dobri ljudje, ki mi ne store ničesar zalega.«

Po krompirju pride riž na vrsto. V Berlinu je zaplenila država zaloge riža. Vsak mora naznaniti svoje zaloge na centralni kupovalni urad, ki se bo odločil v 14 dneh, kaj bo prevzel. Kar ostane, bo prosto za prodajo. Da bi ne oškodili s tem konzumenta in malega trgovca, bodo vzeli po možnosti samo zaloge velikih trgovcev in spekulantov. Uvoz riža misli država pospešiti z določenjem cene za prevzetje, in sicer bodo določili dvakrat toliko, kolikor znaša cena na svetovnem trgu.

Krušne karte na Nižje-Avstrijskem. Namestništvo je dognalo na podlagi poizvedb in pojasnil, da so privatne osebe v posesti večjih zalog moke. Ukrenilo se je torej, da ne bodo dobile osebe, ki bodo imele na podlagi svojega pojasnila dne 30. majnika še po 7 kg moke ali žita na glavo, da ne bodo dobile več krušnih kart in si bodo morale peči kruh iz svoje zaloge, ali pa dobe karte in se jim odvzame in izplača, kar imajo več moke.

Več medul V času splošne skrbi za živila moramo skrbeti tudi za važno živilo in zdravilo — med. Kako umestna je prepoved okrajnega glavarja v Lipnici, da ne sme nikdo v njegovem okraju trgati cvetja in vejic dreves in grmičevja, da bodo imele čebele dovolj paše in da bodo nosile svoj plen mirno domov.

Vse staro pride v čast. Topinamburo so upeljali v Evropo v času tridesetletne vojske in so jo uživali, dokler je ni izrinil krompir. Od tedaj je topinambura le bolj hrana živini. Sedaj opozarjajo nemški listi, da bi bilo bolje vrniti se k starim kulturnim rastlinam, kakor izmišljevat si nova neizkušena živila, kakor moko iz slame in drugo. Gomolji topinambure imajo 15 odstotkov sladkorja in 3 odstotke beljakovine, se uporabijo tudi za špirit. Listje in deblo so dobra krma živini. Topinambura ni sitna za zemljo in ostane lahko čez zimo v prsti. Če ne za živilo, bi jo vsaj sadili za špirit, ki bo tudi drugo leto še silno drag.

Vojna in živali. Neznanski ropot in grom modernega orožja ni prepodil in preplašil le ljudi v krajih, kjer vrvi metež bitk, preplašila se je tudi žival. Stanovniki mirnih gozdov beže zdoma, ki odmeva peklenškega ropotanja, jeleni in srne divjajo, ne glede in ne vede kam, medvedi in volki se prikažejo v krajih, kjer so bili še neznani. O pticah pripovedujejo tudi, da se umikajo grmenju topov in da so se ognili pri selitvi na jug vseh krajev, ki so prizorišče bojev. Pravijo pa tudi, da so izginili iz mirnih krajev orli, jastrebi in vrane, da letajo na polja smrti. Volkovi se bližajo dostikrat vojakom. Listi prinašajo poročilo, kako so rešili galebi angleško ladjo pred zasledujočim torpedom: Galebi so spremeljali ladjo, ker so dobivali od mornarjev ostanke jedi. Okoli prve ure popoldne so

posedali ptiči mirno po ladji. Neki dan zapazi mornar, kako nemirno obletavajo ptičji nekaj na morju, in to v času, ko so imeli navadno svoj popoldanski počitek. Stvar, ki je zbudila radovednost ptičev, je bil periskop podmorskega čolna; ladja je podvojila svojo hitrost in se resila. Tako so plačali ptiči svoje kosilo. Ko beži velika divjačina iz gozdov, frfota in se skriva med grmovjem, se zajec pritisne plaho k tlom, dosti manjše divjačine so povozili topovi, marsikaj so postrelili vojaki. Veliki lovi bodo za več let uničeni. Pa kaj to! Iz več krajev na Nemškem poročajo o škodi, katero dela na polju pribegla divjačina. Ker je lov prepovedan, se je pomnožila divjačina v vzhodni Pruski in v delu Alzaškega. V gozdih zgornje Pfalze so se razmnožile veverice, ki delajo veliko škodo. S Slovaškega poročajo, da dela divjačina škodo tudi po vinogradih, zajci in kunci so poškodovali trsje bolj kakor slana in trtna uš. Pri Klobovku je neki uničeno 60 do 70 odstotkov vinogradov. — Čudno vendar, da si ne bi smel kmet pomagati napram škodljivcem.

Invalidni konji. Zdravniška veda dela v vojski prave čudeže nad ranjenimi vojaki, pomaga pa tudi vojakovim zvestim tovarišem, ranjenim konjem. Strel usmiljenja ni zdaj več tako v navadi. Žival se obveže in odpelje v bolnišnico, kjer jo lečijo in ji strežejo kakor človeku. Ozdravljene konje pošiljajo potem nazaj na bojišče; če so nezmožni za to, pa jih odločijo za invalide, ki bodo opravljali lažja dela. Večina teh konj, ki so vihrali po polju smrti, bo vlekla odsej počasno plug in se bo spominjala ob rahlem klicu kmeta gospodarja morda na divji grom smrtonosnih topov. — Samo Dunaj ima štiri velike bolnišnice za konje, gradi se še peta. Na Dunaj so pripeljali že čez deset tisoč konj. Od 2500 ranjenih, ki so se zdravili v mestni šoli za jezdarjenje, jih je že ozdravelo več kakor polovica. Zdravijo zdaj konjske rane kakor se zdravijo človeške rane in uspeh je skoraj vedno dober; samo strelji v prsi ali v trebuh, ki se zacelijo pri človeku lepo, so pri konju navadno pogubni. Jako počasi se zacelijo rane v kopitu. Ko beže Rusi pred našo konjenico, namečejo železne ostrine po tleh, na katere se nabodejo konji in čotajo. Treba je več mesecev negovanja, da se zaceli taka težka poškodba. Večina konj, ki pridejo v bolnišnico, je polna otisk od pritiska sedla. Iz tega se pozna, kaj je prestal jezdec, ki je sedel toliko časa na konju. Neki konj, ki je bil v bolnišnici, je padel v vodo, si raztrgal desno stran in razbil skoraj glavo — pa bo kmalu zdrav. Jezdec je mrtev. Šantavi in zdelani konji, invalidni vojaki, nas bodo spominjali še dolgo ponosnih naporov naše armade in grozote modernih bitk — a obe vrsti invalidov bota kazali z delom na polju, da nam je ohranjena naša sveta zemlja s krvjo svojih sinov.

Vse hočejo izstradati. Kakor poročajo angleški listi, nameravajo Angleži tudi izstradanje nemške južno-zahodne Afrike. Ugovarja jim Anglež, ki pozna razmere tistih krajev, in izvaja, da je tako izstradanje sploh nemogoče, ker je v nemških kolonijah na razpolago obilica najvažnejšega hraniva, to je mesa in mleka. Število

skupnega prebivalstva tamošnjih kolonij znaša približno 52.000 glav. Domačinov je približno tretjina tega števila in ti so tako vajeni na uživanje mleka in mlečnih jedi, da ostane žito za seljence.

Ali več pese ali več žita so se pregovarjali dolgo sem in tja. Zdaj so se odločili, da bodo posadili na Češkem in na Ogrskem za 40% manj pese kakor druga leta, ker pride žito takoj po žetvi lahko v prid ljudem, odpadki iz sladkornih tovarn pridejo pa mnogo pozneje v prid živini.

Kislega zelja je bilo v mirnih časih v Ljubljani precejšen lonec za groš, zdaj ga je za štiri komaj za pest. Na Dunaju je kislo zelje po 60—64 vin. Dunajčani se pritožujejo čez visoko ceno. Pravijo, da je stalo kislo zelje pred vojsko 100 kil 12 K, po začetku vojske je narastlo na 24 vin. kilo. Zeljarji so nakupili zelje po stari ceni, kako da ga prodajajo tako drago? — Ako tožijo na Dunaju, kaj naj začnemo tu, kjer je zelje doma? — Za eno družino je treba po malem za 60 vin. zelja, kakor je zdaj drago, kje je še zabela in drugo?

Črevljarski pop nima nobene važnosti v mirnih časih, zdaj, ko je prepovedano napravljati pop iz pšenične moke, so pa črevljari v zadregi. Avgusta se je dobila še najboljša vrsta popa po 1.10—1.20, zdaj se dobi najslabša vrsta po 5—6K; najboljše sploh ni dobiti.

Ženske nadomeščajo zdaj marsikje moškega, vojska jim je odprla poklice, ki so bili prej ženskam nenavadni. Tako prinaša »Obzor«, da nadomestujejo v Zagrebu žene pismonoš svoje može, ki so odšli v vojno in da so se izkazale v tej službi. Parižanke hočejo voditi vojne avtomobile, Moskvičanke silijo k trenu, marsikje so ženske pri tramvaju, v Karpatih imajo baje žensko četo, ki koplje jarke, Angleži imajo ženski polk. V Berlinu nadomeščajo zdaj ženske umivače izložbenih oken. Ženski peki, ženski kuharji, bi tudi nadomestili in oprostili marsikatero moško moč v vojni.

Ruski poraz na Turškem. Iz Erzeruma se poroča, da so bili na levem ruskem krilu oddelki čet vrženi ter so, pustivši mnogo mrličev, pobegnili. Turške čete so uplenile mnogo pušk in streliva. Na desnem ruskem krilu se ni zgodilo nič važnega.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ % brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gospodarske vesti.

NE PRODAJAJTE TELET!

Vlada je ukazala, da se ne smejo klati teleta brez dovoljenja županstva. Ta odredba kaže prav umestno skrb, da se ohrani naša goveja živina. Uspeha dosedaj ni imela veliko. Gospodarji že najdejo kak vzrok, da jim župan skoro mora dati dovoljenje za prodajo. Malo manj kakor druga leta se res letos telet proda, toda vedno še veliko preveč. Ne eno tele, ki je dobro za rejo, bi se ne smelo prodati letos mesarju. Če ga sam ne moreš rediti, prodaj ga drugemu gospodarju, ki ga bo lahko redil.

Kakor smo že omenili, bo v sedanjem času začelo govedi primanjkovati Cene mesa goveje živine gredo tako naglo naprej, kakor ni nobeda pričakoval. Zdaj se plačuje najlepša živina že čez 3 K za 1 kg žive teže. Za enkrat se misliti ni, da bi šle cene nazaj, ker živine ne bo od nikoder dobiti. Prejšnje čase je dala več kakor polovico klavne živine Dunaju Ogrska. Zdaj je na Ogrskem živina dražja kakor pri nas. V Pešti sekajo meso po 7 K 1 kg, na Dunaju 4—6 K. Dunaj preskrbijo zdaj Češka, Moravska in druge naše dežele. To dokazuje, da ima Ogrska komaj živine za lastne potrebe. Če ne bodo smeli tam žita krmiti, bodo imeli govedi komaj za dom. V nekaterih krajih Galicije je ostalo nekaj živine, v večini dežele je vse uničeno. Galičani se že oglašajo, da jim bo morala vlada vse preskrbeti. Eden je tudi zahteval, da naj vlada podpira same veleposestnike in tem pomaga, ker je nevarnost, da bodo ameriški Poljaki in Rusini po vojski prišli domov in pokupili opustošena veleposestva, ki se bodo morala parcelirati. Ti mali posestniki pa tako nič ne prodajajo za mesta, ker sami vse doma povzijejo ker pridelajo. — Kaj tako neumnega nisem že dolgo bral. Po celem svetu je znano, da so ravno mala posestva najboljše obdelana. Taki mali gospodarji dajo največ dobrih delavcev in dobrih vojakov. Povsod, kjer so se veleposestva razdrobila, se je gospodarstvo zelo povzdignilo. Ta mož je bil najbrž kak prerok stare šole, ki je le zase govoril. Gotovo bo pa Galicija potrebovala zelo veliko živine, najpred seveda plemene. Pri nas so nekateri gospodarji iz neumnega strahu, drugi vsled visokih cen živino preveč odprodali. — Goveja živina torej mora vsaj nekaj let ohraniti prav visoke cene. Prejšnja leta so bile cene telet za 30—50% višje, kakor cene goveje živine. Danes hočejo mesarji imeti teleta po nižji ceni, kakor se prodaja lepa goveja živina. Zdaj pa računaj: Ako prodaš svoje tele 80 kg težko za 160 K, 1 kg za 2 K žive teže, si ga že zelo dobro prodal. Če ga rediš, se ti vsak dan gotovo izredi več kakor za 1/2 kg. V dveh letih ima 400 kg. Ali moreš kje več prirediti s primerno malim trudom? Popred je bilo veliko boljše imeti molzne krave in mleko prodati. Zdaj se po mestih kregajo, da

se mleko podraži za kak vinar. Kmetu se pa bolje izplača mlado živino rediti, kakor mleko prodajati. Z rejo mlade živine pa tudi najboljšo spolnomo dolžnosti, ki jih imamo do države in do mest. Mi moramo dati dosti mesa za ljudi po mestih in tovarnah, ker so to naši najboljši odjemalci. — Letos se nam obeta obilo sena. Tudi detelje so tako lepe, kakor že dolgo let ne. Pridelka bo torej toliko, da se ni prav nič bati, kako bomo shajali. Težava bo seveda s spravljanjem. Kositi bodo morale tudi ženske. Kakor se kaže, so se dekleta in žene tega dela prav pogumno lotile. — Prav umestno bi bilo da s košnjo precej začnemo. Trava je večinoma že zrela. Ker je bolj mlada, bo pa bolj okusna in otave bo več. Mnogi gospodarji si ne bodo upali spraviti mrve in bodo rajši na dražbi oddali košnjo. Če moreš pokositi, kupi kar moreš in nakupi mladih telet za rejo. Cena živine je trikrat višja kakor lani, torej ne bo izgube, če nekaj mrve nakupiš. Niti najmanjši kos ne sme ostati nepokošen. Če pa res ne moreš sam vsakega teleta rediti, prodaj ga drugemu, ki ga bode lahko redil. Seveda mora vsaj toliko zanj plačati, kolikor bi mesar dal. Vsak pametni hišar bo zdaj rad kupil. Kaj, če da za teleta 150 do 200 kron, če pa za gotovo ve, da bo še več dobil in bo ves trud prav obilno poplačan. Če bomo imeli obilo živine, bo tudi obilo gnoja, torej tudi obilo pridelkov na polju. Kmet brez živine je pa kakor delavec brez roke.

DRŽAVNI MONOPOL ZA LETOŠNJO ŽETEV?

Na Dunaju so predlagali, da bi država sama prevzela letos vse žitne pridelke precej po mlačvi od kmeta. Bila bi torej edini kupec za vse žito in skoro gotovo tudi za fižol. Ko so kmetje za te namene slišali, je kar zavrelo: »Ne, na ta način pa že ne damo svojega žita.« Če pa vse bolj natančno pomislimo, se nam ne bo ta nasvet več tako brez misli zdel. Kdo je imel od lanske kupčije z žitom največji dobiček? Ali kmet? Poleti in jeseni so kupovali prekupci pšenico po 30 K, fižol je šel po 30 do 34 K. Prodajali so ga že takrat v Nemčiji po 45 K, zdaj je po 100 K. Celo leto so strašili kmete: »Daj, če ne ti bodo vzeli.« Kmet je dal, navadno vselej prenilko. V zadnjem času so si nekateri dobili dovoljenje za nakup žita. Plačevali so pšenico 65 do 70 K, prodajali po 80 do 85 K. Kmet je imel malo od visokih cen žita. Kar je imel, so mu večinoma izpulili prezgodaj po nizkih cenah.

Poljedelci imamo pa v resnici dolžnost prerediti armado in mesta. Veliko bolj pametno je pa gotovo, da prevzame država po pametni ceni žitne pridelke in jih da po potrebi armadi in mestom, kakor da bi oderuški prekupci ciganili kmeta in na njegov račun dobro živeli. Kar je za prodati, bodo vsi kmetje rajše dali državi, kakor prekupcem, pod sledečimi pogoji: 1. Dolo-

čiti se mora primerna cena. Kmet mora živeti. Če ima zdaj malo več dobička od svojega dela, saj poprej še shajati ni mogel, je to popolno prav. Svetovni trg in cene v drugih krajih so za to najboljše merilo. Ogri bodo že znali varovati svoje koristi. Do istih cen ima pravico tudi naš kmet.

Potem se mora: 2. Kmetu pustiti toliko žita, kolikor ga neobhodno rabi zase in za gospodarstvo. Kmet, ki vživa največ kruha in močnatih jedi, ne more shajati z 240 g žita na dan. Za vsakega odraslega človeka mora biti čez 1 kg žita na dan. Najboljše bo seveda, da se kmetu čisto prosto pusti, koliko žita hoče dati državi, ker ga drugam prodati ne sme. Naši ljudje so pametni. Precej bodo razumeli državne potrebe in le najpotrebnejše obdržali doma. Nekaj žita pa mora biti tudi za mlado živino, za perutnino in piance. Če bo cena visoka, se niti eno zrno ne bo pokrmilo čez resnično potrebo. Če se to natančno izpelje, se bo letos toliko pridelalo, da bo žitni pridelok brez tujega uvoza zadostoval za vso Avstrijo.

PAŠA IN KRMA PO TUJIH GOZDIH.

C. kr. deželna vlada je zvedela, da menijo kmetovalci po nekaterih krajih v deželi, da smejo letos neomejeno pasti po tujih gozdih ne glede na to, če imajo pašno pravico ali če je gozdno-policijsko dovoljena. Tudi člani žetvenih komisij so baje izrazili to mnenje in večinoma nameravajo pomagati živinorejcem (kočarjem), ki nimajo nič ali le malo posestva, do paše po tujih gozdih.

Očitno je, da se krivo tolmači naredba poljedelskega ministrstva z dne 6. maja t. l., drž. zak. št. 111, o zagotovitvi krme in paše v l. 1915., ki se nanaša na krmo ali pašo po travnikih, pašnikih in planinah, ne pa na gozde.

Opozarjamo, da je gorenje mnenje napačno in da se tuji gozdi, če ne obstoje na njih posebne pašne pravice, ne smejo brez dovoljenja gozdnega posestnika uporabljati za dobivanje krme ali za pašo živine. Povdarjamo tudi, da ministrska naredba z dne 6. maja t. l., drž. zak. št. 111, ni nameravala niti izpremeniti pravnih razmer v gozdih niti razveljaviti obstoječih oblastvenih pašnih prepovedi za določene gozdove.

Za naše gospodinje.

Vojna krvavica. Ekonomski opozarjajo na veliko redilno vrednost živalske krvi. Na Nemškem so začeli izdelovati krvavice, ki bo tečno živilo za delavce in druge. Za krvavico vzameš lahko govejo ali prešičjo kri, riba je lahko te ali one vrste, samo da je kolikor mogoče presna. Na Nemškem devajo kabeljau-ribo, to je vrsta polenovke. Lahko se pa skuha in porabi tudi posušena polenovka. Dela se tako: Ribo očedi, zdrgni s soljo in izplakni večkrat v čisti vodi. Potem pristavi v mrzli,

precej slani vodi, deni za dišavo lovorja, česna in popra. Kuhano ribo vzemi z lonca, juho deni tačas na stran, snemi kožo raz ribo, vzemi hrbtnico, meso razreži ali razsekljaj na drobno in deni v skledo. Na meso spusti skozi sito kri, ki je bila prej raztepena s kuhlalnico. Primešaj masti ali sesekljane slanine, juhe in dišave. Računi se na kilogram ribe pol kilograma masti, četiri goveje juhe ali vode, na kateri se je kuhlalo korenčje, žlico majaronovih plev, par zrn popra, nove dišave in soli. Vse to premešaj dobro in stlači v svinjski mehur ali v črevo za klobase in zaveži. Zavri juho, na kateri se je kuhlala riba, deni vanjo klobaso in kuhaj prav polagoma, ne da bi pokrila posodo. Tenka klobasa je kuhana v eni uri, bolj debela se mora kuhati dve do tri ure. Zmoči dve deščici z mrzlo vodo, deni kuhano klobaso na prvo in pokrij jo z drugo. Ko se je shladila klobasa, pa obteži deščico s kamnom. Drugi dan obesi klobaso v dim, kjer naj visi dva do štiri dni. — Godla pride prav okusna, če stepeš in prevreš na nji malo moke in utepeš jajce.

Krvatela ali karatela je jed iz ovčje krvi, znana koder so ovce. Kri se skuha, razreže kakor jetra in opeče na čebuli in masti, potem se dene zraven še razrezan, kuhan in olupljen krompir in se peče še nekaj minut. Je jako nasitna jed. — Kokoško kri prestrzi na drobtine, ocvrči drobtine na maslu, razreži in deni v juho.

Drevje, ki ne rodi, so obelili včasih od vrha do debela in to vroče poletne dni v hudi opoldanski vročini. Več spisov v 18. stoletju pripoveduje, da je rodilo drevo leto po tem obeljenju. Pravijo tudi, da rodi rado drevje v obližju bučel; kdor ima nerodovito drevje, naj si nabavi par panjev, imel bi dvojni dobiček. Kjer imajo bučele in med, je tudi sadja in zdravja.

Smolo na sadnem drevesu odstrži, odreži ali izstrži nekoliko les, kjer se cedi smola in izdrgni krepko z mlado kiselico. Kiseličin sok zaceli drevesno rano, kmalu se naredi tam novi lub.

Gnezda os in črmeljev v drevesih zalij z raztopljen lesno smolo, in sicer zvečer, ko je vse v gnezdu.

Odcvetela sadna drevesa zalij večkrat z gnojnico, to brani drevesnim boleznim in pospešuje rast sadja. Za breskve je najboljši gnoj hlevski, od umetnih gnojil sta najboljša za breskve superfosfat in klorkali.

ZDRAVILSTVO.

Prva pomoč. 1. Če je kdo ranjen, naj se mu rana izpere s čisto vodo. Pri tem je pa treba previdnosti, da ne pride na rano kakšna nesnaga od prstov ali od nohtov. Rana se nato obveže s čistim platnom. 2. Če krvaviš, drži dotični ranjeni del telesa po možnosti v višavi. Ako kri močno brizga, je treba rano skup stisniti in nadvézati, preden pride zdravnik. 3. Ako se zlomil kost, deni zlomljeno roko ali nogo takoj v desčice, potem pa hitro po zdravniku ali pa v bolnišnico. 4. Pri opeklinah pazi, da zavaruješ prizadete dele pred zrakom. Porabi v ta namen čiste ovce. Mehurce pusti pri miru! Pri vnetih ranah se poslužuj maščobe, olja, moke. 5. Če te ugrizne stekel pes, ali piči stru-

pena žival, zaveži roko ali nogo nad rano, da preprečiš zatok strupa v telo. Dobro je rano izsesati, toda le, če imaš zdrave ustnice in usta. Kri je treba hitro in čisto izpljuvati. Ako je zdravnik blizu, ga treba takoj poklicati. 6. Pri notranjem zastrupljenju zaužij kako tekočino, ki draži, da bljuješ (olje, mleko).

Listek

Za nevesto.

(Finsko spisal Pietari Päivärinta.)

(Dalje.)

Na mestu na reki pred jezom se je nahajala na strmem, visokem obrežju ostra zarezana, kakor vreča. Vsak čoln, ki je vozil doli po reki, je moral priti mimo tega mesta. S tako brzino gre tukaj mimo, da se zdi potniku, da se mora čoln vsak trenotek zaleteti v nebotočno skalovje. Samo spreten čolnar vozi na tem mestu z mirnodušnostjo, ki je krmarju potrebna.

Malo časa predno se je čoln s Petrom približal temu nevarnemu mestu, se je ozrl Peter na visoko in skalovito obrežno steno. Tam gori je stal neki mož, ki mu je mahal z rokami in nekaj klical, kar pa Peter ni mogel slišati vsled hrupa, ki ga je povzročalo peneče valovanje reke. Mož na bregu je spoznal Petra in uvidel, da ga sovražniki zasledujejo. Hotel mu je dati svet, kako bi se mogel rešiti, toda Peter tega ni slišal.

Peter se je ozrl. Sovražni čoln mu je bil že čisto blizu in iz njega se je razlegalo zmagoslavno veselje.

»Primi za vrvi!« je dejal Peter hitro Anki. V trenotku se je bilo to zgodilo.

V tistem trenotku pa je zadel njujini čoln na neko skalo, ki je štrlela iz valov. Peter ga je namenoma tja zapeljal. Čoln se je razbil, Petra in Anko so objeli valovi reke. Tudi sovražni čoln je zadel na tisto skalo in se razbil.

»Prav tako se je moralo zgoditi,« je govoril mož na bregu sam pri sebi, »drugega izhoda ni bilo. Ako bi bil Peter sam, bi si lahko rešil življenje, toda zdi se, da hoče rešiti tudi ono deklico. Bojim se, da bo šlo obema težko. Preveč predrzno je bilo od njega. Hočem počakati, kako se bo končalo. Sovražniki so že dobili svoje plačilo, nobeden se ne more več rešiti.«

S takimi mislimi je opazoval mož na bregu ta dogodek. Toda ni trajalo dolgo, ko se je prikazala Petrova glava med penečimi valovi. Z vsemi močmi je poizkušal obdržati tudi Anko nad vodo. Močan vrtnec ju je nosil k prej omenjeni zarezji v bregu, močno valovanje ju je metalo z vso silo ob skalnato steno. Na srečo se jima ni nič zgodilo. Petru se je posrečilo, da se je oprijel za v valovje strlečo skalo; z uporabo vseh svojih moči se je povzpел v neko

skalno razpoko, v kateri je bilo prostora ravno za dva človeka. Ko je dosegel to mesto, je potegnil tudi Anko za seboj. Ko se mu je to posrečilo, je spoznal v svoje veliko veselje, da je Anka živa in nepoškodovana. Uboga deklica se je zaupno stisnila k svojemu rešitelju.

»Počakaj, Peter! Počakaj malo! Letel bom iskat pomoči!« tako je klical oni mož na bregu.

Ni trajalo dolgo, ko se je vrnil z nekaterimi možmi. Spustili so vrvi proti Petru in Anki, katere sta si ta dva navezala okrog života. Tako so jih potegnili na breg.

»Peter! Rešena sva!« je tiho šepetala Anka, ko sta bila na bregu na varnem. Peter pa jo je žalostno pogledal in vzdihnil. Videlo se mu je, da ga je bila objela žalostna misel.

»Prav tako si moral storiti!« je klical Petru mož, ki ju je rešil. »Jaz sem ti to klical, toda ti me nisi mogel slišati. Sicer sem vedno vedel, da si pravi vodni ptič, toda nikdar si nisem mogel misliti, da si tak potapljač. Če bi vsega tega ne bil videl z lastnimi očmi, ne bi mogel verjeti. V teh razmerah rešiti sebe pa še eno drugo, to je nekaj, kar se ne doživi vsak dan. Toda, vraga, kako lepa je tudi! Radi nje se izplača mladeniču, da se vrže v valovje. — No, no, radi tega ti ni treba zardevati, moja deklica! Vidim, da sta dobra prijatelja. Peter je pa tudi takega dekleta vreden. Vsak bi je ne mogel rešiti iz take nevarnosti, kot je storil to Peter. Pa tako maščevanje, ki ga je izvršil nad onimi banditi! — — Toda pojdi ta zdaj, da posušita obleko, kaj zavžijeta in si odpočijeta!«

Peter je skrbel, da je bilo Anki dobro postreženo. Poleg tega je ukrenil vse potrebno, da jo bodo prepeljali domov kakor hitro se bo odpočila. Potem se je pa prijazno, toda žalostno, poslovil od Anke. Oči obeh so bile solzne.

Nato je hitel Peter k svojim tovarišem, ki so se takoj odpravili, da zasledujejo sovražnika. Na več mestih se je vnel ljut boj. Z velikimi izgubami se je moral umakniti sovražnik čez mejo.

8.

Od teh dogodkov je menilo precej časa. Sovražnosti so se polegale, na obeh straneh se je skušalo popraviti, kar je vojska zagrašila.

Nekaj dni po srečni rešitvi so prepeljali Anko v domačo hišo. Veliko je bilo veselje na Podgori, ker vsi so jo smatrali že za izgubljeno. Z veliko pozornostjo je poslušal oče, ko mu je Anka pripovedovala o vseh dogodkih. Ko pa je pripovedovala o Petrovih junastvih, je postal bolj bled kot je blede platno. Nič ni govoril; ko je Anka končala pripovedovanje, se je molče umaknil v svojo sobo.

Na Podgori je bilo veliko delo. Ze nekaj dni se je pripovedovalo po občini, da bodo obhajali na Podgori gostijo. To se je kmalu potrdilo; vse

ugledne družine v fari so dobile povabilo, da naj pridejo na gostijo v Podgoro. Tudi Zaloški s svojim sinom je bil povabljen. Pa tudi na Petra niso pozabili. Ta nameravana gostija je dala ljudem mnogo povoda, da so ugibali vse mogoče reči, toda prave pa ni vedel nobeden.

Dan gostije je prišel. V gručinah so prihajali gostje na Podgoro. Na dvorišču sta se med drugimi srečala tudi Peter in Anki določen ženin Zaloški. Peter je bil žalosten, v srcu je nosil prepričanje, da bo izgubil ta dan zadnje upanje. Zaloški pa je imel glavo in srce polno veselja. Skrivna poročila so namreč govorila, da se bo ta dan obhajala na Podgori zaroka Anke z Zaloškim.

»Kam pa ti?« je vprašal Zaloški Petra ne brez skrivnega ljubosumnja.

»Povabili so me,« je odgovoril Peter.

»Je pač vse eno, kje da si, toda bolje bi bil storil, da ne bi bil prišel,« je dejal Zaloški ošabno.

»Nisem na tvoje povelje tukaj in nimam tudi namena, brigati se za tvoje namene in za to, kar ti misliš. Anko hočem še enkrat videti, četudi zadnjikrat mu je odvrnil Peter.

Med tem pogovorom sta stopila v hišo. Hiša je bila praznično opravljena. Dolga miza je bila pogrnjena s snežnobelim prtom. Bleda, toda urna je oskrbovala Anka vse potrebno za gostijo. Nobenega med gosti ne sme biti, da ne bi bil zadovoljen. Vsak izmed njih pa je tudi občudoval lepo Anko. Zaloški je sledil vsaki njeni kretnji z odprtimi ustmi.

Vsi gostje so bili že zbrani in so sedeli na svojih mestih. Za mizo so sedeli odličnejši, med njimi sam Podgorec. Na njegovi levi je sedel Zaloški oče s sinom. Očetu se je svetila na prsih srebrna medalja. Pri vratih je sedel Peter. Tam je sedel tudi prej vedno, kadar je prišel v to hišo. Na tistem mestu je stal tudi takrat, ko je Anko snubil. Ko je Peter vstopil, je vrgel Podgorec svoje oči nanj. Sploh se je videlo, da ima gospodar nekaj posebnega v mislih. Peter pa ni mogel niti pogledati okrog sebe.

Podgorec je vstal. Tudi drugi gostje so storili isto. Zaloški oče je zmajal prsi, da se je srebrna medalja bolj videla, njegov sin pa se je igral s pipo, ki je bila s srebrom okovana. Ko je Anka opazila, da namerava oče govoriti, se ni mogla več držati na nogah. Vsedla se je na bližnjo klop. Ona je slutila nekaj, ona se je bala... Peter jo je žalostno pogledal.

Podgorec je začel govoriti.

(Konec.)

Slike in črtice z bojišč.

CLXIV.

V zraku.

F. L. iz Idrije je pisal dne 28. pr. m. s severnega bojišča sledečo dopisnico:

Spoštovani gospod! Danes smo imeli zopet priliko opazovati neustranjenost naših zrakoplovcev. Kmalu po deseti uri dopoldne priplove od juga velik dvokrilnik. Ko je plul približno med našimi pozicijami, so pričeli Rusi kakor besni na njega streljati. S skrbjo smo opazovali one bele oblačke dima, ki so se prikazovali okoli letalca. Nič niso zadeli. Letalca sta se dvignila nekoliko višje in mirno dalje opazovala gibanje močnega sovražnika ter naposled izginila levo od nas. Rusi so bili predvčerajšnjim posebno dobre volje; igrala jim je godba in peli so, da je odmevalo do naših pozicij. To je podvojilo pozornost naših artiljerijskih opazovalcev. Eden od teh opazi s svojim dobro oboroženim očesom, kako tam nekje počasi vozijo dve kuhinji, okrog katerih se zbirajo moskali. Hitro ukaže svojim topničarjem, da naj jih pozdravijo. Po prvem strelu so se razbežali na vse strani. Nadalje še tja poslane granate so jim razbile obe kuhinji. Ta dan niso več peli!

CLXV.

Sinova ljubezen.

Ivan Jurman iz Radeč pri Zidanem mostu je pisal svojim staršem iz bolnišnice sledeči pismi, iz katerih veje velika njegova ljubezen do staršev in pa zaupanje v Marijo, tolažnico žalostnih.

Dragi starši! Vsem skupaj voščim vsele velikonočne praznike. Jaz jih bodem letos bolj slabo obhajal. V takem položaju jih nisem še nikoli — pa naj bo vse v božjem imenu, ker Bog tako hoče! Prosim, pošljite mi večkrat »Domoljuba«, pa tudi drugače mi kaj pišite. Jaz se velikokrat spominjam na Vas. Spomini mi vzbujajo različne misli.

V Gyöngyösi v bolnišnici

Vaš sin leži.

Pri srcu se mu milo stri,
ko premišljuje srečo prejšnjih dni.

Kdaj bodem spet doma pri Vas,
kdaj zrl zopet Vaš obraz?
al' bom slišal še Vaš mili glas,
al' bom videl še domačo vas?

Gotovo se bomo še videli, vse se bo še dobro izteklo! Le pogum in upanje imejmo!

Draga mamica! Bliža se zopet Vaš god. Marija, žalostna Mati božja, je Vaša patrona. Vem, da se z zaupanjem obračate do Nje, ki je tolažnica žalostnih. Posebno pa letos, ko je po vsem svetu sama žalost. Tudi Vam je odločeno, da uživate več žalostnih dni, nego veselih. Nikoli Vam ni bilo prav dobro, a vendar se Vam niti sanjalo ni, da boste še kaj takega doživeli. Ko smo bili otroci še majhni, ste se z nami trudili v napornem delu; mislili ste si: saj kadar odrastejo, mi bodo v pomoč in veselje. A kakšna prevara! Odrasli smo, a kje je pomoč, kje Vaša opora? Dve hčeri sta doma, odrastlo nas je pa šestero! Zdi se mi, kakor bi slišal Vaše vzdih. O, predobra mama! Ni Vam treba

preveč žalovati, saj je morala tudi Marija Veliko prestati. Uprite tudi Vi svoje oči večkrat v podobo Žalostne Marije — takoj Vam bo olajšano pri srcu. Voščim Vam, da bi Vam dal ljubi Bog, da bi obhajali svoj god še mnogokrat z večjim veseljem kot letos. Enkrat pa, da bi nas imeli vse skupaj okrog sebe zbrane v svetih nebesih, kjer Vam bo Marija, Vaša patrona, vse solze obrisala. To je moje voščilo k Vašemu godu v letu svetovne vojke, šibe božje, 1915.

CLXVI.

Kako je in kako je bilo.

Vojak Janez Krajnik iz Godešiča pri Škofji Loki piše s severnega bojišča dne 10. maja svojim staršem sledeče pismo:

Že davno sem se namenil, da Vam nekoliko več pišem, kako mi gre tukaj nekako v sredi karpatske črte. Že skoro dva meseca bivam na enem in istem kraju v mali vasi. Odkar je vojska, nisem še nikoder bil toliko časa. Oskrbujem konja nekega oficirja, ki ima tukaj svoj oskrbovalni magazin. Je prav fest fant in skrbi zame, kakor oče za svojega sina. Dá mi velikokrat kaj takega, kar mi prej še nikoli ni prišlo na mizo: sardele, boljši sir. Sploh malokdaj tam dobim, kjer bi moral, raje pustim drugim, ki malo dobe, tako da nekateri trpe zelo pomanjkanje kruha in drugega. Tudi meni ga je že tako manjkalo, da nisem vedel, ali sem bolan ali samo lačen. No, sedaj ni treba, da bi bil lačen; še kakšen požirek vina mi dá moj gospod in kakšno cigareto. Pri njem sem od 15. februarja. Kako je bilo prej včasih, mi je kar hudo, če se spomnim na to, koliko je bilo treba mraza prestati. No, pa sedaj, ko je prišla ljuba spomlad, smo na vse pozabili. Skoro cel mesec januarij smo prebili v gorah čez en meter v snegu. Vsled tega imam včasih tako trganje v nogi, da moram skoro za palico prijeti. No, pa samo, da me je ljubi Bog varoval pred smrtno kroglo. Samo en slučaj Vam malo opišem, kako je bilo na Vseh svetnikov dan.

Jaz in dva druga smo nesli kruh za deseto kompanijo. Ker so se ravno tisti dan nekaj prestavili, nismo prav vedeli za pot. Nosili smo že dve uri daleč, ko bi ne bilo treba več kakor pet četrt ure. Tu reče eden izmed obeh: ta kruh bodo pa jedli Rusi in ne naši, mi smo že predaleč. Bredli smo po močvirju, da se nam je do kolena udiralo in smo bili vsi premočeni in izmučeni. Djali smo težke vreče doli in se plazili od grma do grma. Ko začnemo bolj natančno opazovati, zapazimo, da smo samo za 30 korakov od ruskega zakopa. To je bila naša sreča, da je bila noč temna in mirna. Rusi so spali in smrčali v grabnih in nas niso nič slišali. Ko smo se vrnili nazaj in nismo bili več daleč od naših, je začelo pokati, in kakor toča so letele krogle mimo nas. Hitro smo se vrgli v eno mlako, da se je kar blato čez nas zažgnilo. To žvižganje je kar naenkrat ponehalo, ker je naša patrola prišla od zadaj in so jih 18 ujeli, drugi so pa ušli, naših je bilo pa 13. Ko smo se izkobacali iz blata, smo opazili, da je eden ranjen v nogo. Sedaj je bilo treba pustiti kruh in nesti ranjenca. Pa kmalu pridejo za nami. In zadere se eden za na-

mi: »Stoj, kdo tukaj?« Odgovorim: »Rdeči križ« in jih počakamo, ker še nismo vedeli, kateri so. Vprašali so nas, kaj delamo tukaj brez pušk. Ko smo jim pojasnili, da smo kruh nesli vojakom, gredo nazaj, da se vsaj kruha najedo; bilo ga je veliko, vsak je nesel 25 štruc. In res smo jedli to božji dar mi in Rusi in prosili Boga, da nas še zanaprej varuje.

Ta vojska bo tudi vojakom bolj utrdila zaupanje v Boga. Poprej nisi v kosarni nikdar slišal skupno moliti rožni venec. Sedaj v smrtni borbi pa večinoma molijo. Ko sem bil še pri strojni puški, smo zaupno Boga prosili za olajšanje našega trpljenja. Prosim Vas, ne imejte toliko skrbi za me, saj smo vsi v božjih rokah, On nas ne zapusti, če ne bomo mi Njega.

Tukaj smo kakšne dve uri od rojne črte. Sedaj je zmirom nekako mirno, le artiljerija včasih tako strelja, da, ko bi Vi slišali, bi menili, da je sodni dan, a mi smo se tako navadili, da se še nobeden ne zmenja za to, razen če zadene. Pišite mi kaj in pošljite mi nekaj papirja in svinčnik. Vas vse skupaj pozdravljam.

CLXVII.

Vojak I. B. piše iz Galicije.

Tukaj se nahajam zdrav in vesel, in ako nam bo še kaj časa tako dobro šlo, bodo kmalu moskali in kozaki vsi v naših rokah. Zdaj v 4 dneh smo jih prijeli kakih 60.000 in 36 strojnih pušk; kanonov pa sam ne vem, koliko. Do zdaj je bilo videti moškalo kot mravelj na mravljišču. Sedaj pa ni več tako. Malo jih je tam in tam pri kakšnem grmu ali brinju. Primemo jih in jih gonimo skupaj kakor izgubljene ovce. Kadar jih zalotimo, kričé: »Pani (gospod) daj mi hleba (kruha)«, pa jim ga damo. Kadar beže, vržejo puško proč, a ne debel suknje. Nerodni so, ker še sedaj nosijo velike črevlje. Moskale bomo kmalu vsujeli.

Slovenci!

IV. skupina razglednic »Vojska v slika« je pravkar izšla. Obsega le osem razglednic, pristnega, domačega značaja. Skupina s 16 komadi (po dve enaki sortirane 1 K 20 vin. Pri skupinah se bomo ozirali le na predplačana naročila.

Cena za trgovce, ki naroče vsaj 100 posameznih razglednic, 6 K za 100 kom. pri naročilih nad 500 kom. 5 K 50 vin. nad 1000 kom. 5 K za 100 kom., pri naročilih nad 10 skupin 30% popusta. Pošiljatve le po povzetju.

Razprodaja upravništvo »Ilustriranega Glasnika« v Ljubljani.

Tedenska pratika.

4. junija.

1. Sv. Kvirin, škof iz Siska ob Savi, umučen leta 309. — 2. Sv. Frančišek Caracciolo (Karačolo), spoznavalec, rojen v neapoljski Abrucah leta 1564. Ko je postal duhovnik, je ustanovil s svojim stricem družbo za preskrbovanje galejcev (obsojenih na galeje) in splošna obsojence v ječah. Njegova družba, ki je dobila ime »manjši redovniki« (Clerici Reguli

res Minores) deluje dozdaj uspešno v misijon-skih krajih in se peča predvsem s poučevanjem mladine. Sv. Francšek je umrl 1. 1608.

Solnce v. 4. u. 05 m. — z. 7. u. 51 m.
Luna v. — u. 18 m. — z. 11. u. 24 m.

5. junija.

1. Sv. Bonifacij, mučenec, apostol Nemcev, je bil rojen leta 680. na Angleškem. Stopil je v benediktin. red ter se podal med nemške narode razširjati krščansko vero. Papež Gregorij II. ga je v Rimu posvetil v škofa nemških narodov ter ga pozneje imenoval za svojoega namestnika ali papeškega legata. Stanoval je v Mogunciji. Ko se je pozneje podal med paganske Frize, da jih tudi pridobi za sveto vero, ga je napadla paganska družina in ga umorila z 52 tovariši leta 755. Sv. Bonifacij je veliko pripomogel za odlikanje nemških narodov, ustanavljajoč povsod samostane in cerkve. — 2. Sv. Dorotej, muč. — 3. Sveta Valerija.

Solnce v. 4. u. 04 m. — z. 7. u. 52 m.
Luna v. — u. 34 m. — z. 12. u. 35 m.

6. junija.

1. Sv. Norbert, škof, ustanovitelj reda Premonstratorov, je bil rojen leta 1080. v francoskem mestu Ksantu. V mladosti je živel vihravo in veseljaško, a nekoč ga je na potovanju zasačila nevihta, strela je udarila ravno pred njim in Norbert se je zgrudil raz konja. Ta trenutek ga je popolnoma izpreobrnil. V nerodovitnem kraju Premontre je ustanovil red; pozneje je postal škof v Devinu (Magdeburg) in leta 1134. je dovršil svoje čednosti polno življenje. — 2. Sv. Bertrand, škof.

Solnce v. 4. u. 04 m. — z. 7. u. 53 m.
Luna v. — u. 34 m. — z. 12. u. 35 m.

7. junija.

1. Sv. Filip, dijakon, eden izmed sedmerih, ki so si jih apostoli izbrali kot svoje pomočnike v oskrbovanju ubogih in v oznanjevanju božje besede. Sveto pismo pripoveduje o njem, da je razširjal krščansko vero v Samariji ter da je na potovanju srečal in krstil dvorjanika etijopske kraljice Kandace. Ta dvorjanik je potem prinesel krščansko vero v svojo domovino, v Abesinijo. Sv. Filip je umrl v Cezareji. — 2. Sveti Lükarijon v Egiptu. — 3. Sv. Sabinijan, muč. — 4. Sv. Bogomil, opat. — 5. Sv. Robert, opat montfortski na Angleškem, umrl leta 1159. — 6. Sveta Julija, umučena v Tarzu leta 395.

Solnce v. 4. u. 03 m. — z. 7. u. 54 m.
Luna v. 1. u. 44 m. — z. 2. u. 52 m.

8. junija.

1. Sv. Medardus.

Solnce v. 4. u. 03 m. — z. 7. u. 55 m.
Luna v. 1. u. 21 m. — z. 4. u. 01 m.

9. junija.

1. Sveta Primož in Felicijan, mučenca, rodna brata, ki so ju bili leta 287. najpoprej hudo zmučili, vrgli pred divjo zverino, ki jima ni škodovala, naposled sta bila obglavljena. — 2. Sv. Rihard, škof v Apuliji. — 3. Sv. Vincencij v Agavnu. — 4. Sv. Kolomb, škotski duhovnik. — 5. Sv. Maksimijan, škof v Sirakuzah. — 6. Sveta Pelagija, mučenica v Antiohiji. — 7. Sveta Benigna.

Solnce v. 4. u. 02 m. — z. 7. u. 56 m.
Luna v. 1. u. 39 m. — z. 5. u. 09 m.

10. junija.

1. Sv. Mavrin, muč. — 2. Sveta Marjeta, škotska kraljica, je bila hči Edvarda, angleškega kralja, katerega so v njegovi mladosti nasprotniki držali v jetništvu na Danskem in na Ogrskem. — Na Ogrskem se je oženil z Agato, nečakinjo ogrskega kralja sv. Štefana. Ko je Edvard umrl, je morala njegova rodbina zopet pobegniti iz dežele in burja jo je zagnala v Škocijo. Tam je bila gostoljubno sprejeta in domači kralj Malkolm III. se je celo z Marjeto poročil. Malkolm je bil sicer nekoliko divjega in surovega značaja, a njegova potrpežljiva soproga ga je s svojo po-

hlevnostjo naposled popolnoma izpreobrnila. Izmed njenih osem otrok se častita škotski kralj David in angleška kraljica Matilda kot svetnika. Sv. Marjeta je umrla 47 let stara leta 1093. in ljudje so jo še v njenem življenju častili kot božjo služabnico.

Solnce v. 4. u. 02 m. — z. 7. u. 56 m.

Luna v. 2. u. 02 m. — z. 6. u. 17 m. s

Raznoterosti.

Velika prošenjska devetdnevnica za zmago in mir se bo opravljala od 4. do 12. junija po vseh ljubljanskih cerkvah v čast presv. Srcu Jezusovemu in Žalostni Materi Mariji s sveto mašo, po kateri se moli molitev sv. Očeta za mir. Da se lahko udeleži čim največ občinstva, sledi tu spored: v stolnici ob 7. uri; pri sv. Petru ob 6. uri; v frančiškanski cerkvi ob 5. uri, le v petek ob pol 6. uri; pri sv. Jakobu ob 5. uri; v Trnovem ob pol 6. uri; pri sv. Florijanu ob četrt na 7. uro; pri Srcu Jezusovemu ob pol 6. uri; pri sv. Jožefu ob 6. uri pred izpost. sv. R. Tel.; v Križankah ob 6. uri in ob 9. uri; pri Uršulinkah ob četrt na 7. uro; na Rakovniku ob 5. uri. Kjerkoli je mogoče, se opravlja sveta maša pri oltarju Žalostne Matere Božje.

Ne obupati, če nekaj mesecev ni poročila o pogrešanih vojaki. Znana ljubljanska rodbina Tratnikova, »hôtel Tratnik« na Sv. Petra cesti, je že objokovala svojega sina Mirkota, ki je vstopil o priliki mobilizacije prostovoljno v vojsko, ker ni bilo od 14. novembra nikakega poročila o njem. Začetkom leta 1915. so tudi razni ranjenci, ki so se s Karpatov vračali, pripovedovali, da je padel na bojnem polju. Poizvedovanja so ostala brezuspešna. Dne 1. aprila pa je došla brzozavka iz Samarkanda v Turkestanu, s katero naznanja, da je ujet in prosil za denar. Razumljivo je bilo v hiši ta dan izvanredno veselo, vendar gotovosti še ni bilo. Dne 28. maja pa je došla dopisnica, ki ima tiskano vsebino. Šele sedaj je nedvomno dokazano, da je Mirko živ in je upanje, da bo čez mesece razkladal svoje doživljaje. Ni tedaj obupati onim, ki ne dobe od svojih dragih iz bojnega polja takoj poročil, ampak treba je potrpežljivo čakati, če prav dalje, kakor družina Tratnikova.

Iz strahu pred vojaščino v smrt. Včeraj zjutraj je našla služkinja g. Karoline Dollenz na Resljevi cesti v jedilni shrambi mrtvo truplo nekega moškega v krvi na tleh ležečega, poleg njega se je nahajalo morilno orožje. Na lice mesta došla policijska komisija je dognala da si je samomorilec z enim strelom v desno senco upihnil luč življenja. Nesrečnež je Karol Lenče, 27 let star, rojen na Reki in pristojen v Rudnik, po poklicu je eksportni akademik. Zadnje čase je pa bil zaposlen kot uradnik trvdke Majdič v Celju. Bil je poklican v vojake, a se je izrazil, da se je premislil in da ne bode vstopil v vojsko. Na celem njegovem obnašanju in po govorjenju se je opazilo, da ni

več normalnega duha. Kedaj da se je vtihotapil v jedilno shrambo in kedaj je izvršil samomor se ni dalo dognati. Truplo se je pripeljalo v mrtvašnico k sv. Krištofu.

— Državni žrebci pridejo nazaj na Kranjsko. Na ponovne vloge kmetijske družbe je kmetijsko ministrstvo, katero je odredilo, da so morali vsi državni žrebci preseliti se iz Kranjske, zdaj izdalo odlok da se štirje žrebci, ki imajo kmalu preiti v last dotičnega konjerejca, in to so: Brand, ki je stal na Dobravi pri Kamniku, Norbert v Bohinjski Česnjici, Amurath, ki je stal v Praprotni Polici pri Cerkljah in Ahorn, ki je stal v Zgornjem Otoku pri Radovljici, vrnejo nazaj in prepuste dotičnim konjerejcem, da se tako odpomore vsaj največji potrebi glede uplemenjenja kobil. Nadaljna skrb bo, da bi vsaj še za nekatere druge kraje dobili nepotrebni žrebcev nazaj.

— Mlatev se bliža. Delavskih moči je vedno manj! Edino sredstvo, da se pravočasno žito omlati, so stroji. Da pa bodo zadrage mogle stroje, predvsem motorje, rabiti, napravi Zadruga zveza tečaj za strojnike. Pozivljamo vse zadrage, ki imajo in nameravajo nabaviti bencin-motorje, naj priglase Zadr. zvezi, kateri se hočejo izučiti o rabi strojev. Tečaj bo kmalu in ga oglasimo v Slovencu. Za bencin je preskrbela Gospodarska zveza vs potrebno.

— Ne gredo na nabore! Kakor se poroča, je sklenilo približno šest občin pri Splitu, da se vsi moški, ki so vsaj malo sposobni, brez naborov naznanijo, da gredo prostovoljno v boj proti Italiji. Ravnotako so že storili tudi meščani v Šibeniku in Drnišu.

— Pred razpustom »Lege Nazionale« v Pazinu. V italijanskih krogih v Pazinu se govori, da vlada v kratkem razpusti italijansko iredentistično društvo. »Lege Nazionale«.

Ugnal ga je. Kebrovo leto je napravilo preglavice tudi nekemu uradniku na Badenskem. Tam so nekje čisto ob švicarski meji razpisali, da dajo za 100 litrov hroščev 5 mark. Takoj drugi dan so prihajali ljudje obloženi z vrečami, zaboji, košarami, sodi, v katere so nanizali na tisoče in tisoče tega nepotrebnega škodljivca. Ljudje so prišli poceni do denarja, občinska blagajna se je pa občutno olajšala. Ko so domačini oddali svojo robo, pride še nek kmetič, spravi tri velike vreče pred uradnika ter jo ureže po švicarskem narečju: »So! Jetzt nehmed mir mine Chäferer ab!« (Tako! Zdaj vzemite pa še moje keberčke!) Uradnik ga vpraša, odkod je in kje je ujel hrošče. Odgovori mu: »Pri nas!« — Uradnik: »Kje ste doma?« — Donašalec pove kraj tik ob badenski meji. Uradnik: »Ne sprejemem. Nesite hrošče zopet domov!« Kmetič ga pa mirno zavrne: »V razpisu niste imenovali in postavili nobene meje. Tukaj so hrošči. Ako jih ne sprejmete, jih bom spustil, pa naj gredo na vaše drevje.« Mir isch's glüch! (Meni je vseeno.) Nato je bil badenski uradnik prisiljen sprejeti in plačati švicarske škodljivce. — Drugi dan je bil pa že nabit oglas, da se sprejemajo samo na Badenskem ujeti hrošči.

OKROŽNICA.

Z razpisom z dne 11. maja t. l., št. 20.226, je c. kr. poljedelsko ministrstvo dogovorilo s c. in kr. vojnimi in s c. kr. deželnoobrambnim ministrstvom objavilo, da bo ugodilo predlogom, naj se odvežejo planšarji in sirarji po poklicu od vojaške (črnovojniške) službe, če se bodo prošnje glede odveze omejile na brezpogojno potrebni čas v mesecih od začetka junija do konca avgusta.

Odvezati pa se morejo samo take vojni službi podvržene osebe, ki so še zunaj bojne črte, ki je o njih brezdvomno dokazano, da jih nikakor ni mogoče pogrešati in nadomestiti pri planšarskih in sirarskih opravilih.

Tozadevne prošnje, v katerih je navedeni natančno vojaške in osebne podatke onega vojaka, za katerega se predlaga odveza, naj se vlagajo pri onem okrajnem glavarstvu, v čegar ozemlju je dotično planšarstvo oziroma sirarstvo.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 31. maja 1915.

Najnovejše vesti.

Zadnje vesti o bojih z Italijani.

Začetni boji v Alpah.

Inomost, 30. maja. Cenzurirana »Innsbrucker Volksztg.« prinaša: Po dosedanjih vesteh se vrši na tirolski meji boj le na malo točkah južno od Puste doline (Pustertal, dolina Drave na Tirolskem. Op. ur.). Italijani sicer poizkušajo zasesti večino prehodov, pa so bili povsod odbiti. Nekaj oddelkov je za kratek čas v divjem skalovju prestopilo na naša tla, pa so se umaknili, ker so bili v nevarnosti, da jih obkolimo. V smeri na Scheuderbach se je nekolikokrat slišalo gromenje topov.

V koroških alпах se boji nadaljujejo. Kakor vse kaže, so Italijani že pred daljšim časom zbrali močne čete na južnem pobočju pogorja in si napravili dobra opirališča. Zelo se trudijo za uspeh, pa dosedaj so bili še vsi napadi odbiti. Gromenje topov je bilo zelo silovito. V srednji Ziljski dolini so ljudje mislili, da na Dobraču pri Beljaku udarja strela; pa je bil le odmev tako silen.

Ovirano italijansko prodiranje.

Curih. Prodiranje Italijanov na Furlanskem ovirajo zelo narastle reke. Avstrijske postojanke ob Soči pri Gorici smatrajo italijanski vojaški krogi za zelo močne. Italijanski listi poročajo, da ogenj avstrijske artiljerije v tem delu bojne črte ljuto učinkuje.

V laških Tirolah.

Inomost. Zdaj, ko so iz Tridenta odposlali civilno prebivalstvo, zdaj odpošiljajo prebivalstvo iz občin Sardag-

na, Ravena, Povo, Villazano, Cognola, Gardolo, Cardine in Matarello. Tiste, ki so še ostali, prestejejo in izroče vsakemu legitimacijo. Preskrbeli so, da bodo lahko dopisavali z rojaki v zaledju.

Župnika v Caporetu odvedli Italijani.

Graški listi poročajo po »Seculo« iz Chiassa: Župnika v Caporetu na Furlanskem so Italijani, ki so zasedli dne 24. m. m. navedeni kraj, prijeli in odvedli v Videm, kjer ga postavijo pred vojno sodišče zaradi veleizdaje. Dolže ga, da je ostal po odhodu Avstrijcev z njimi v zvezi s podzemsko brzoglavno žico, ki se je končala pod velikim oltarjem v cerkvi in da je vodil streljanje avstrijskih topov.

Avstrijski talniki v Florenci.

Lugano. V Florenci so pripeljali 30. m. m. iz zgornje Italije 13 ujetnikov, med njimi tudi ženske. Spremljali so jih karabinieri. Prijeli so te avstrijske državljanke ob italijanski meji. Odvedli so jih v trdnjavo Belvedere.

Sunek Italije v Albaniji.

Genj. Iz Aten se poroča: Italijani so zasedli Valono in otok Saseno in razobesili na javna poslopja italijansko zastavo.

Malta italijansko opirališče.

Hamburg. Anglija in Italija se pogajata, da bi tudi italijanskemu brodogradstvu pustili Malto za opirališče, kar se je že dovolilo francoskemu brodogradstvu.

Italijanske časnike odstranili iz bojnega polja.

Lugano, 2. junija. (Kor. urad.) Vse italijanske časnike so odstranili iz območja vojnih operacij.

Vstaja v Tripolisu vedno hujša.

Haag. »Daily Express« poroča: Iz Rima poročajo, da je vstaja v Tripolisu vedno ljutejša. Italijansko prebivalstvo beži na obrežje. V Tripolis so odposlali že štiri torpedne rušilce.

× × ×

Ruski poraz.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Silni ruski napadi z najtežjimi izgubami odbiti — Tri Przemyslske utrdbe zavzete. — Mesto Stryj osvojeno. — Nad 10.500 Rusov ujetih, 35 topov, 15 strojnih pušk zaplenjenih.

Dunaj, 1. junija. (Kor. ur.) Uradno se razglša:

Zvezne čete, ki so prodrle vzhodno od reke San, so napadle danes ponoči na celi bojni črti močne ruske sile. Sovražne čete, ki so bile po številu v premoči, so poizkušale osobito ob spodnji Lubaczowki suniti naprej. Vsi napadi so bili odbiti z najtežjimi izgubami za sovražnika, ki se je umikal na več mestih v neredu, razpadu.

Na severni bojni črti Przemysla so medtem zavzele bavarske čete tri utrdbe pasu in so ujele 1400 sovražnikov. Zaplenile so nadalje 28 težkih topov, med njimi dva oklopna topova.

Južno od Dnjepru so večerj zvezne čete Linsingenove armade nadalje napadale, vdrle v sovražno obrambno postojanko, porazile Ruse in osvojile Stryj. Sovražnik se umika proti Dnepru. Zmagovalci so ujele 58 častnikov in nad 9000 mož in so zaplenile 8 topov in 15 strojnih pušk.

Ob reki Prut in na Poljskem položaj neizpremenjen.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, iml.

RUSOM VZETIH NAD 3000 STROJNIH PUŠK.

Berlin. Schreibershofen piše v »Z. a. M.«: Nemška in avstrijska povelja generalnih štabov poročajo, da so zaplenili Rusom od avgusta 1914 do majnika 1915 1400 strojnih pušk. Če priračunamo še plen iz bitk v vzhodni Pruski, avstrijskih zmag na južnem Poljskem in manjših bojov, ko se število zaplenjenih strojnih pušk ni javilo v številkah, cenimo število strojnih pušk, ki so jih vzeli Rusom Avstrijci in Nemci, na 3000. V zahodni Galiciji in v Karpatih so zaplenili vsaj 500 strojnih pušk. Upoštevati moramo, če si hočemo predočiti pravo vrednost te številke, da je prideljena vsakemu ruskemu pešpolku in strelskemu polku ena stotnja strojnih pušk z 8 puškami. Na 2000 mož pride torej dve strojni puški. Rusom so toraj vzeli do majnika strojnih pušk osmih do devetih zborov. Ruska industrija in državne tvornice ne morejo kmalu zgraditi potrebne puške. V inozemstvu morejo dobavljati strojne puške le Združene države, ki so pa itak popolnoma zaposlene z dobavami Franciji in Angliji.

MESECA MAJNIKA BILO UJETIH 263.000 RUSOV.

Dunaj. Meseca majnika je bilo po poročilih našega generalnega štaba in nemškega najvišjega vojnega vodstva ujetih 263.000 Rusov in zaplenjenih 231 topov in 478 strojnih pušk. Na gališko bojišče odpade 229.000 mož, 217 topov in 452 strojnih pušk, na južno Poljsko nad 6000 mož, na boje ob Klajpedi in severno od Kovna približno 28.000 mož, 14 topov in 12 strojnih pušk. Rusi so torej izgubili samo v zadnjem mesecu veliko nad četr milijona ujetnikov. Ker njih krvne izgube znašajo približno ravno toliko, se lahko cenijo ruske izgube meseca majnika veliko nad pol milijona mož.

× × ×

TROSPORAZUM IZGUBIL DO MAJNIKA 54 BOJNIH LADIJ.

Berlin. Do majnika je izgubila Anglija 10 linijskih ladij s 141.150 tonami, 7 oklopnih križark s 103.000 tonami, 5 zavarovanih križark s 22.320 tonami, 6 torpednih rušilcev, 10 podmorskih čolnov in 5 večjih pomožnih križark. Francija je izgubila: eno linijsko ladjo s 12.000 tonami, dve oklopni križarki z 22.100 tonami, eno topničarko, en torpedni rušilec, dva podmorska čolna. Rusija eno oklopnico, eno oklopno križarko, eno zavarovano križarko, dve nezavarovani križarki.

Srbski kralj italijanskemu kralju.

Frankobrod. Kralj Peter je na neki brzozjav italijanskemu kralju odgovoril brzozjavno tako-le: Z veseljem, kakor vsi Srbi, pozdravljam nastop Italije v boj proti našemu skupnemu sovražniku, a Veličanstvo si pridobi slavo, če se s svojimi zavezniki vojskuje za pravičnost in za pravico v Evropi.

Dobre knjige.

Tretji natis Nemščine brez učitelja. I. del. Nemška slovnica. Že drugi natis te knjige se je vsestransko tako prikupil, da se ga niso posluževali le samouki, temveč se je jel bolj in bolj širiti tudi v šolah, kjer je nudila knjiga, kot najpriročnejša za pouk nemščine, učiteljem zdatno pomoč. — Tako se je pokazala silno hitro potreba tretjega natisa, ki je ravnokar izšel. Ta natis je še neprimerno boljši od drugega, tudi je za 24 strani pomnožen. Cena pa je ostala neizpremenjena in znaša 1 K 20 vin. za broširan izvod. Drugi in tretji natis te knjige je izdal spreten večak na podlagi dolgoletnihkušenj.

Dobi se tudi drugi del »Nemščine brez učitelja«, ki je bolj praktičnega pomena in obsega slovensko-nemške razgovore za razne stanove, prilike in potrebe; tudi drugi del velja broširan 1 K 20 vin. Oba dela skupaj vezana v celo platno pa veljata samo 2 K 80 vin.

Pregled avstrijsko-italijanskih bojišč nudi v prvi vrsti slovenski zemljevid Evrope, ki je izšel v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Zemljevid nudi vsa evropska bojišča pa tudi celo Italijo in popoln pregled Jadranskega morja, ki utegne biti pozorišče velikih pomorskih bojev. Zemljevid upošteva tudi kraje onstran Sredozemskega morja, Tunis itd., v katerih je Italija vojaško zaposlena. Zemljevid nudi seveda tudi točen pregled Dardanel, Bospora in Črno morje z okolico v Evropi in Mali Aziji. Dobrodošel bo torej za vse potrebe, ker nudi enoten pregled vseh krajev, ki so prišli in vtegnejo priti za časa evropske vojske v poštev. Cena 2 K 40 vin. je zelo nizka. Na platno nalepljen in zložljiv v žepno obliko velja ta zemljevid 6 K, s palicami za na steno pa 6 K 50 vin.

Dr. Valjavec. Laško - slovenski slovar. Nad 40.000 besed z bogato frazeologijo in kratkim imenikom krstnih zemljepisnih imen. Vez. 4 K 50 vin. — Slovar, ki je izredno popoln in temeljit, bo služil dobro ne le zasebniku, temveč tudi šolam in ljubiteljem laškega slovtva. Slovar je jezikovno in tehnično na višku. Kljub svoji obširnosti ima pa prav priročno žepno obliko.

Kleinmayr, Italijanščina za Slovence. Slovnica in razgovori za samouke. Druga predelana izdaja 1 K 20 vin. To je porabna knjižica za priučenje italijanskega jezika, prirejena za začetnike.

Litanije sv. Jožefa, zložil Fr. Ferjančič, so korektno glasbeno delo, ki obsega

v tesni obliki izključno le liturgično besedilo in bo po svojem ustroju, lahkoti in cerkveni dostojnosti gotovo postalo ljudska last. Litanije so zložene v lahkih diatoničnih harmonijah, zategadelj so popolnoma prikladne našemu ljudskemu petju. Ker so litanije sv. Jožefa sedaj dovoljene za očitno službo božjo, priporočam jih toplo vsem slovenskim cerkvenim predstojništvom za praznik in pobožnosti sv. Jožefa. Litanije je založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani; cena za izvod je 30 vin. — P. Hugolin Sattner.

Varčna kuharica. Zbirka navodil za pripravo okusnih in tečnih jedil s skromnimi sredstvi. Za slabe in dobre čase sestavila v vojnem letu 1915. M. R. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Izredno nizka cena za to 224 strani obsegajočo knjigo znaša samo K 1.20, v platno vez. K 1.80, po pošti 20 vin. več. Kakor pove že naslov, ne bo služila knjiga samo ob času dražnje in pomanjkanja živil, katero je prinesla s seboj svetovna vojska, temveč bo postala vsaki gospodinjini nenadomestljiva svetovalka tudi za poznejše dobre čase, katere nam bo Bog podelil! — Knjiga ima namreč mnoge prav posebne vrline, katerih ne skazuje nobena druga gospodinjinska knjiga. Predolgo bi bilo na tem mestu naštevati vse te vrline; natančneje pa so opisane v predgovoru, katerega naj vsaka gospodinja pazno prečita; že zaradi pojasnenja nekaterih slovenskih izrazov, kateri se rabijo v knjigi, da se ji ne bodo očitale jezikovne pomanjkljivosti. Najbolj se odlikuje knjiga po tem, da se strogo ogiblje dajati navodila za razkošje in potrato, pač pa vpošteva povsod varčnost in štedljivost in uči naše gospodinjine, kako naj si pomagajo z malimi sredstvi in živili, katera so vedno in povsod na razpolago, ne da bi trpel pri tem okus in pravilna, človeškemu telesu potrebna prehrana. Vsa v knjigi naštetá navodila so večkrat in dobro preizkušana in so se sprejela v knjigo le ona jedila, ki so se skazala kot zares okusna, da se lahko postavijo na vsako, tudi imenitno mizo. S to knjigo v roki ti tudi ne bo treba dolgo premišljevat, kaj boš danes ali jutri kuhala. Za vsakdanje potrebe namreč ti nudi ta knjiga v pregledni razvrstitvi zadostno izbero. Tudi sredstva za ta jedila so pri rokah in se boš torej lahko hitro odločila, pri tem pa postavila na mizo mnogo novih jedil, oziroma boš znala tudi podati večkrat eno in isto živilo v najrazličnejših, popolnoma drugačnih oblikah in si boš vedela pomagati vsak čas z majhnimi sredstvi. Posebno ti bo olajšalo izbero, na nov, silno pregleden način, sestavljeno kazalo, kjer najdeš naštetá v abecednem redu razna živila in takoj pod njimi najrazličnejša jedila, katera moreš iz vsakega posameznega živila pripraviti. Knjiga bo nudila vsaki gospodinjini mnogo novega, pa tudi nekaterim jedilom, ki so jih imeli naši predniki v časti, moda pa jih je zavrgla, bo pripomogla zopet do zaslužene veljave.

Zeleti je, da bi si to knjigo nabavila vsaka gospodinja, ki je ali želi postati varčna in hoče nekaj pripomoči k blagostanju svoje družine, pa tudi celega naroda; zelo nizka cena bo tudi veliko pripomogla, da se knjiga hitro razširi.

Mati zemlja

zopet vse popravi, kar je zagrešila. Kolikokrat si poljedelec, delavec, sprehajalec zunaj na mokri zemlji nalezje revmatične bolečine, nahač, kašelj ali kaj drugega. Toda skrbna zemlja pusti izklti in svoje notranjosti zdravilna zelišča in iz teh se pripravljata Fellerjev bol lajšajoči fluid iz rastlinskih esenc z zn. „Elza-fluid“, ki bolečine zopet kmalu prežene. Ta fluid se mnogo priporoča in vporablja in naj bi ga imel vsak pri hiši. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 16 (Hrvatska) pošlje 12 steklenic poštne prosto za 6 kron. — Tudi Fellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z znamko „Elza-kroglice“, 6 skatljice za 4 K 40 v. naj vporabljajo cenj. bralci kot lagodno, točno učinkujoče, neškodljivo odvajalno sredstvo. peos - - -

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, dne 26. maja: 18. 12. 3. 80. 45

Linc, dne 29. maja: 25. 70. 75. 14. 26.

SKRIVALNICA.

Kje je paznik parka?

Sprejemem tako

1150

kleparskega vajenca

Primož Justin, Vič 74 pri Ljubljani.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!**Kranjska deželna podružnica v Ljubljani.**

n. a. dež. živil. in realne. nezp. in jamst. zavarovalnica

sprejema zavarovanja na dožive je in smrt, otroških dot, rentna in ljudska, nezdgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1913 K 170.217.140-00

Stanje gar. fondov koncem 1913 K 43.424.498-17

V letu 1913 se je izplačalo za-

varovancem na dividendah

čistega dobička K 432.232-66

Kdor namerava življenjsko zavarovanje, naj se v

lastno korist obrne do gori imenovane podružnice.

Prospekti zas onj in poštne prosto.

Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji.

Proti okuženju

se moramo tembolj zavarovati, ker nastopajo zdaj z večjo močjo bolezni, kakor škrlatica, ospice, koze, kolera, tifus. Zato naj se uporablja povsod, kjer so take bolezni, razkuževalno sredstvo, ki mora biti v vsakem gospodinjstvu. Najbolj primerno razkuževalno sredstvo sedanosti je neoporečno

LYSOFORM

ki se dobi brez duha, nestrupeno in poceni v vsaki lekarni in drožeriji po 90 vin. Učinek Lysoforma je hiter in gotov, radi česar ga priporočajo zdravniki za razkuževanje na bolniški postelji, za izpiranje ran, oteklin, za antiseptične obveze.

Lysoform-milo

je prijetno toaletno milo, ki vsebuje Lysoform in učinkuje antiseptično; lahko se rabi za najobčutnejšo kožo. Naredi kožo mehko in prožno. Znaprej boste rabili samo to izborno milo, ki je le navidezno drago, a je uporaba prav ekonomična, ker milo dolgo traja. Komad stane K 1-20.

Lysoform s poprovo meto

je močna antiseptična ustna voda, ki slab duh iz ust takoj in gotovo odstrani in zobe beli in ohrani. Lahko se tudi rabi na zdravnikovo odredbo pri katarih v grlu, kašljanju in nahodu za grgranje. Par kapljic zadostuje na eno kupico vode. Originalna steklenica stane 1 K 60 vin. Zanimivo knjigo z naslovom „Zdravje in razkuževanje“ pošlje na željo zastoj in poštne prosto kemik Hubmann, Dunaj XX, Petraschg. 4.

1 steklenica 20 vinarjev.
Naročila po povzetju.

Velika svota denarja

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja:

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana. 476

Najboljša kosa

se dobi samo

pri prvi gorenjski razpošiljalnici

Ivan Savnik Kranj št. 151 (Gorenj.)

Gorenjska kosa

65,	70,	75,	80 cm
6 1/2,	7,	7 1/2,	8 pesti

stane samo kron 2.—, 2-20, 2-40, 2-60

za katero se garantira.

Kdor naroči deset kosov skupaj, se mu pošlje poštne prosto!

Zahtevajte krasni, ilustrovani cenik zastoj!

!! Agitirajte za „Domoljuba“ !!

VOJAKI

ki prihajajo iz bojišča so podvrženi raznim trebušnim boleznim. Izvrsten pripomoček proti temu je 1048

KONJAK

(pristno vinsko žganje)

ki se dobiva na drobno in debelo pri »Gospodarskem društvu« v Baderni, Istra.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJBOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE:
Z IJE CESTA 57.14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAH:
TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK
BREZPLAČNO

Stanje vlog čez 22 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta stev. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvi

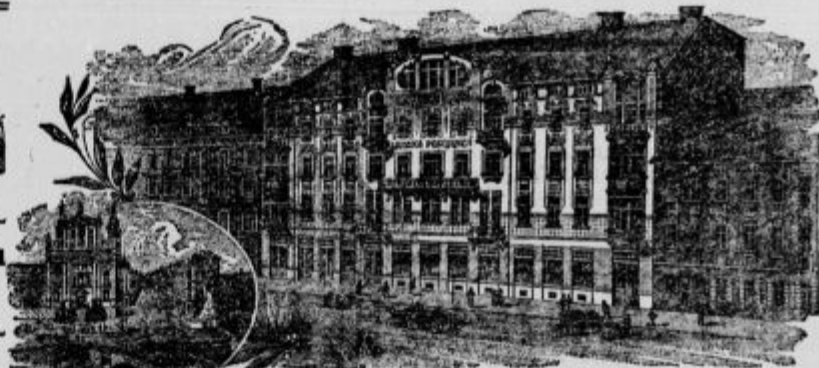
sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4 3/4 %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano. Dr. Josip Dermastia, Anton Kobi, deželni poslanec, posestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, hišni posestnik v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in ravnatelj »Ljudske posojilnice«. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Kava

50% ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepo dišča, izdatna in štedljiva. 5 kg vreča za poskušnjo K 11,- pošt. prosto po povzetju. Pol kilograma prvovrstnega finega čaja za K 2.20 pošlje A. Schapira št. 473, izvoz kave in čaja, GALANTA.

OROZJE in KOLESA
na obroke. Posamezni deli najceneje li. ceniki zastojni.

F. Dušek, tovarna orožja, koles, šivalnih strojev. Opočno ob drž. žel. 2125, Češko. 3357

Naročajte, Slovence!

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIČNE BOLEZNI.
PORODNIŠNICA.
LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4
SEMPER PARATI PR. DR. FR. DERGANČ

Volno

ovčje, oprano in neoprano kupim vsake množino po najvišji ceni proti takojšnjem plačilu, ter plačam vožnjo sam. Veletrgovina R. Stermečki, Celje štev. 16, Štajersko. 513

Kdor ima na prodaj
kakršnekoli

poljske pridelke, živila

ter drugo blago domačega izdelka, dobi dobrega kupca, če piše na
„Prvo ljubljansko delavsko konzumno društvo v Ljubljani“
posebno se iščejo vsakovrstna žita, ajda, krompir drva itd.

Cene po dogovoru. Plačilo takoj!
Društvo ima svoje prodajalne na Kongresnem trgu štev. 2 in Zaloški cesti štev. 15 ter na Glincah št. 214. 935

5 vinarjev

stane dopisnica, potom katere izvolite zahtevati moj glavni cenik s 4000 slikami, obsegajoč bogato izbero pripravnih predmetov za vsakdanjo rabo in darila; cenik se pošlje vsakomur zastojni in poštine prosto.

Prva tovarna ur JAN KONRAD,
o. in kr. dvorni založnik, Brück št. 782 (Češko).

Pristne nikeln. žepne ure po 4.20 K, 5.— K. V srebru 8.40 K, 9.50 K. Nikeln. budilka 2.90 K, ure s kukavico 7.85 K, ure z nihalom 9.— K. Pošilja se po povzetju. - Neugajajoče se zamenja ali denar nazaj. 572

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je!

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom, 2. vse premične blage, mobilije, poljske orožje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske prigradbe, 4. zvonove proti preletu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživljenjske, žita in krmo, 6. zvonove proti preletu, 7. obrti kakor tudi posamezne osebe za doživljenjsko in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi doživljenjsko in druge kombinacije in proti nezgodam, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico. Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale L. 1912 K 673.350.17, so poskočile koncem L. 1913 na K 735.147.17. Točaj, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasteel zaklad. Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačila.

Toplo priporočamo vsem rodbinam

krasne ostanke blaga

za obleke, suknje, bluže, srajce itd.

Novih lepih vzorcev
5 kg zavoj K 15.—, lepša vrsta zavoj
K 20.—, najlepša vrsta zavoj K 25.—
franko po povzetju pošilja:

A. Jelinek, l. češka tkalnica v Jimramově (Morava).

Zelo toplo priporočeno. Kdor poskusi, kupi vnovič.
Obleče se lahko cela rodbina!

Posebno letos je veliko težeče na dobrem poljskem orožju, da se delo z lahkoto in hitro opravi, vsled tega naj vsak kome naroči le pri gospodu

F. S. Škrabar v Višnjicah

kateri že več let razpošilja priznana najboljša, garantirana doba

TURŠKE KOSE

v dolžosti 56 61 67 cm 72 78 in 84 in
po K 1.90 K 2.20

Pri naročilu na 10 komadov skupaj poštnine prosto za vaše postajo. Preporučajci dobe primeren popust.

Kuverte s firmo, - pisma, -

- račune itd -
izvršuje natančno po

- : naročilu :
- : Katoliška :
- : tiskarna :
- : v Ljubljani.

OSTANKI novega blaga za obleke, izgotovljeno perilo

in najnovejše svilnate rute so došli na zalogo. Ostanke prodajajo se vsako sredo in soboto za skoro polovične cene na zalogi pri podjetju „HERMES“ bratov Vokač, v Ljubljani v Selenburgovi ulici št. 5, v prvem nadstropju, nasproti pošte. — Ostanke pošiljamo s pošto vsak dan, takoj ko dobimo naročilo. — Zahtevajte cenik od ostankov, perila in rut. Naslov za pisma zadostuje:

Podjetje „HERMES“ Ljubljana
Selenburgova ulica št. 5 D.

820

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošil-

5%

ljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Náčelstvo:

I. predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

III. podpredsednik: Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, o. kr. profesor v p. v Ljubljani; Dr. Ferdo Cokal, stolni kanonik v Ljubljani; Ivan Dolenc, o. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Grušen, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; B. Remec, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; Anton Sušnik, o. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, o. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, o. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Cadež, hatchet v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, o. kr. št. rač. obojval v Ljubljani; Avgustin Zajc, o. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.